

DOMOLJUB

Iznajna vsak četrtlet. Cena mu je 6 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in druge tuje države 7 K.) — Posamezna številka se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Štisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 14. februarja 1918.

Leto XXXI.

Obrekovalcem kmet-skega stanu.

V seji državnega zbora 23. januarja je imel poslanec Jarc govor, zaradi katerega je dunajsko židovsko časopisje, ki pozna tiste, ki jedo, ne pa tistih, ki pridelujejo, ostro napadlo. Govor priobčujemo po stenografičnem zapisniku (slovenski): Ni ga naroda v tej državi, ki bi s toliko ne-
strpnostjo pričakoval, da mu usoda podeli zopet težko zaželjeni mir, kot jugoslovanski narod. Ni ga naroda, ki bi bil v tej vojski doprinesel državi in vladarju toliko žrtev kakor naš narod. Gospoda! Nemštvo govori o svojih velikih žrtvah v tej vojski. V čigavem ozemlju pa je divjala vojska? Ali ni bila to — če izvzamem Galicijo in Bukovino — naša jugoslovanska zemlja? Vojska je zadala našemu narodu tako težke rane, da dvomim, da bi se mogle v do-glednem času zaceliti.

(Nemški.) Visoka zbornica! Ni ga stan-u, ki bi tako hrepenel po miru kakor kmet-ski stan. (Res je!) Trepetaje gledajo žene, starci in otroci v Brest-Litovski, kedaj napoči trenutek, ko bodo zopet pozdra-vili v zapuščeni hiši očete, brate in sinove. Saj ni večjega nasprotja, kakor je med me-čem in plugom. Nobene panoge na-šega gospodarstva ni vojska tako opustošila kakor kmetij-sstvo. Mirno lahko trdim, da ni noben drug stan moral toliko žrtvo-vati kakor kmet-ski.

Gospoda! Kaj je napravila vojska iz kmeta? Njegova zemlja, njegovi polni sked-nji, polni hlevi — to je bil njegov ponos pred vojsko. Kaj mora videti sedaj, ako se vrne iz strelskega jarka na dopust? Njego-va družina se bori z zadnjo silo, da pridel-a živež — brez pomoči od oblastev in drža-ve, za katero je moral kmet vse da-ti, svojo živino in svoje pridelke. Vsa

prostost mu je vzeta in prisojene so mu samo odredbe, ukazi in kazni. Obenem vidi mož, ko pride s fronte, kako slabo gospo-dari vojaštvo s pridelki, ki mu jih je od-vzelo. Vidi kako poginjajo v zbirališčih konji in živina, ki bi jih tako nujno rabil; vidi na stotine vagonov zmznjenega krompirja, ki so mu ga vzeli, da ga niti za seme ni ostalo; vidi, kako kali žito po skladiščih, da postane nerabno za živež. In če hoče kupiti obleko ali čevlje, petrolej ali sladkor, mora vedoma prestopiti ukaze in od trgovca do trgovca krošnjariiti s skrito moko, da sploh dobi, kar rabi. Vse te raz-mere so uničile v našem kmetu to, kar se je najvišje cenilo, njegovo zaupanje do dr-žavne oblasti, njegovo vero v pravičnost sodišč. (Medklici.)

To pa še ni vse. Kot kmet-ski zastop-nik nimam dovolj besedi, da ožigosam dr-zno igro, ki jo je igrala vlada ob zadnjem delavskem štrajku s kmetom. (Cujte!) Vla-da se je pogodila z delavci na stroške kmetov, na stroške tre-pečih žena in otrok in omagujo-čih starcev. (Pritrjevanje.) Javnost ima vtis, kakor bi bila vlada s tem pritr-dila očitkom proti kmetu, češ da je požeruh in oderuh. Govori se, da se pripravlja nov pritisk na kmeta. Mi kmet-ski poslanci — mislim da govorim lahko v imenu vseh — odklanjamo za ta slučaj vso odgovornost za dogodke, ki utegnejo priti. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Če si bo kmet-ska nevolja poiskala duška, če se ponovi-jo slučajji kakor v Ptujju, ne bomo mogli kmetov pomirjevati, ker smo prepričani, da pomenjajo zadnje odredbe hudo krivico kmet-skemu stanu.

Dokazati hočem, da je bil z zadnjimi odredbami glede množine žita na glavo kmet bolj prikrajšan kakor meščan. Mno-žina se je skrčila za delavce na kmetih od 2100 gramov na teden na 1575 gramov, za težake od 2565 gramov na 2000 gramov. Ker dajejo kmet-ski mlini kvečjemu 80%

moke, ostane moke za kmeta samo 1260 oziroma 1850 gramov, to je 200 gramov manj kakor po mestih. (Medklici.) Te raz-mere se ne morejo vzdržati. Če ostane ta odredba in če se še mlini zapro, bo nastal med kmeti vihar. Gospoda ne pozna kmet-skih razmer. Kako more sicer misliti, da bo delal ob taki mali porciji kmet od zore do mraka. Če to ostane, bo delal kmet ka-kor delavci po mestih, 8—10 ur na dan in naj skrbi vlada za to, kdo bo prideloval živež.

Še slabše kakor kmetom sa-mim, se godi tistim, ki stanuje-jo na kmetih in morajo moko ku-povati, to so kajzarji in kmet-ski obrt-niki. Ti ne dobe niti petine tega, kar je do-ločenega. Poznam kraje, kjer že po tedne (klici: Po mesece) niso dobili moke. Vlada se ozira najbolj na tiste, ki največ kriče, vlada daje najprej tistim hrane, od katerih se najbolj boji revolucije. Kdor ne dela v Avstriji revolucije, ta zaostane — to ve-mo po izkušnjah zadnjih dni. Krivo je temu, ker je naročeno podružnicam žitno-prometnega zavoda, naj skrbi najprej za mesta in industrialne kraje, potem šele za ostalo deželo.

Posebno poglavje je preskrba z me-som. Kmet mora mesta in vojaštvo preskr-bovati z mesom, sam ga pa ne dobi, ker skrbe aprovizacijski odbori najprej za me-sta. Kaj naj da poleti koscem jesti, ako ne dobi mesa?

Gospoda! Kmet ni kriv, da je vsled pomanjkanja živeža nastal še večji prepad med deželo in mesti in da se začinja raz-redni boj!

Kmet — oderuh? Gospodje, ali je kaj bolj neumnega, kakor način določevanja cen za kmetijske pridelke? Za vse obrtne izdelke se določi cena tako, da se določijo proizvajalni stroški in pribije primeren do-biček, samo za kmet-ske pridelke se uka-zujejo cene od zelene mize. Primerjajmo, za koliko so se podražili kmet-ski pridelki

in za koliko obrtnil Pšenica pred vojsko 24 K, danes 42 K, torej 75% več, rž 18 K 50 v., sedaj 42 K, 97%. Kaj pa stane obleka? Prej 50 K, danes 400 K, črevlji prej 20 kron, danes 100 K. Kar kmet rabi, mora plačevati za 500—1000 odstotkov draže, sam pa ne dobi niti 100 odstotkov več. Ali je torej kmet oderuh?

Druga ravno tako neumna trditev: kmet — požeruh? »Nova Preča« je pisala nedavno, da imajo kmetje pri nas dovolj žita in kruha, da ga pa krmijo živini in na skrivnem prodajajo in da kmetje moko zapravljajo, ker ni nadzorstvo mlinov dovolj strogo. Kaj je bila posledica? Ker je vlada pritiskala na Ogrsko, naj pomaga z žitom, je odgovoril »Pester Lloyd« z ozirom na gorenji članek, da ne smemo zahtevati, da Ogrska trpi zaradi tega, ker vlada pri nas tak nered. (Čujte! Čujte!) Čudno me je dirnilo, da se je dr. Adler včeraj norčeval iz besede samopreskrbovalci. Dr. Adler ne pozna kmetove duše, on ne ve, da je kmet navezan na grudo in da hoče pridržati pravico do svojih pridelkov, kakor se brani delavec, da vojaštvo razpolaga z njegovo delavno močjo.

Gospoda! Sedanja lakota je najboljši dokaz medsebojne zveze industrije in kmetijstva. To je zlasti vojaštvo prepoznalo spoznalo. Skrbelo je pač za strelivo, zidali so nove tovarne, oproščali delavce, pozabili pa so skrbeti za to, da se več pridelja. (Tako je!) Mi smo ob pravem času svarili. Zahtevali smo, naj se skrbi za semena, umetna gnojila, naj se jemlje manj živine — manj živine je manj pridelka! — naj kmeti bolj oprščajo vojaške službe. Kaj se je zgodilo? Nič! (Medklici.)

Vlada si ni bila na jasnem, kako je nazadoval pri nas pridelek. Od začetka vojske do l. 1916. je bilo 12 odstotkov zemlje manj obdelane (Čujte! Čujte!), l. 1917. še manj. To pomenja samo po sebi 4 milijone stotov žita manj, to pomenja manj kruha za 4 milijone ljudi v Avstriji (Čujte! Čujte!) Pridelek je pa bil tudi sam slabši. L. 1916. in 1917. smo pridelali komaj polovico tega kakor pred vojsko, prej 43 milijonov stotov žita, sedaj komaj 21 milijonov, tako da ni vsled slabega pridelka kruha za polovico ljudi v Avstriji. Kdo je torej kriv, da ni kruha? Ali kmet, ker zapravlja ali vlada, ki ni skrbela, da več pridelamo. Kako pa naj dela tudi kmet z veseljem, ko vidi, da dobi on od vojaštva za oves 30 K, njegov ogrski sosed pa 40 K, za seno 23 K, oni 34 K, za živino povprek 2 K 80 v., oni 5 K 40 v.?

Živel se je tja v en dan. Minister za prehrano je vse tajil in skrival. Vpraševali smo: Kako je z Rumunijo, z Ogrsko, kako s plenom v Italiji? Nikdar ni bilo pravega odgovora.

Ostaja samo en izhod: nagel mirovni sklep, splošni mir. Bil bi zločin, ako bi se vsled Čerčinove krivde mir z Rusijo sklenil prepozno ali sploh ne. Eno spoznanje bo ostalo v ljudstvu vsled sedanjih razmer: Kako nesrečno je gospodarstvo uradništva in vojaštva, ki je povzročilo vse gorje. Mi se zavedamo resnosti trenutka. Mi vemo, da se bo kača Evrope izprženila. Samoodločba narodov, trka na vrata, o kateri je pisal Fischhof, ustanovitelj nemške ljudske

stranke, l. 1869.: Kako bi v Avstriji izgledalo popolnoma drugače, kjer je samoodločba narodov nemogoča, ker je nemško gospostvo uveljavljeno kot načelo. V uri stiske so spoznali narodi sami sebe. Tudi jugoslovanski narod se je zavedel, čuti se dozorel in goden, da ga je treba priznati. Jugoslovanski narod hoče biti enakopraven med enakopravnimi. Da se to zgodi, je treba da se čim prej uresniči dvoje: svetovni mir in demokratična preosnova naše države. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Jugoslavija.

Jugoslovani — en narod. Naši nasprotniki — Nemci in Mažari — pripovedujejo in pišejo, da Slovenci, Hrvati in Srbi nikakor ne spadamo skupaj, ker smo si med seboj različni narodi. Dokaz za to, ker govorimo različne jezike. Najprvo bodi povedano, da se srbski in hrvatski jezik v govorici sploh ne razločujeta, le da pri pisavi rabija Srbi drugačne črke (takozvano cirilico), Hrvatje pa naše navadne črke (latinico). Hrvatski jezik pa je tudi od slovenskega tako malo oddaljen, da se Hrvat in Slovence popolnoma dobro razumeta in se tudi ne more natančno določiti, kje ravno da slovenski jezik prehaja v hrvatskega. Kajti na eni strani je že v belokranjskem jeziku veliko hrvatskega, dasi jih štejemo med Slovence, na drugi strani pa je tudi v hrvatskem jeziku, kakor ga govore proti Zagrebu, toliko slovenskega, da bi ondotne Hrvate lahko imeli še za Slovence, dasi se sami med Hrvate štejejo. Upravičeno torej lahko trdimo, da so Slovenci, Hrvati in Srbi en in isti narod, ki govori en in isti jezik v dveh raznih narečjih. Ravno isto lahko opazamo pri drugih narodih, na primer pri Nemcih. Kočevarji in severni Nemci govorijo med seboj tako različen jezik, da se niti razumeti ne morejo med seboj, in vendar ni nikogar, ki bi trdil, da Kočevarji niso Nemci. Slovensko narečje na eni strani in srbsko-hrvatsko na drugi strani pa sta si tako podobni, da z lahkoto drug drugega razumemo, torej tem bolj upravičeno trdimo, da smo en in isti narod. — Pa tudi zgodovina nam dokazuje isto. Jugoslovani — Slovenci so se prvotno imenovali — so do srede šestega stoletja prebivali tam gori za Karpati, v naših krajih pa so bili v tistem času naseljeni Longobardi, ki so se pa krog leta 568. po Kristusovem rojstvu izselili v Italijo in ondaj ustanovili svoje kraljestvo. Za njimi pa so prišli v naše kraje Slovenci, ki so se najprvo razširili po Balkanu, pa tudi po ogrski nižini, potem po naših krajih, po Štajerskem, gori do sedanje Nižje Avstrije, po Koroškem in po dravski dolini proti Tirolski, po Kranjskem, Goriškem, po beneški ravnini, na jugu pa do Adrije. To je bil vse en narod Slovenov. Nesrečna zgodovina pa je raztrgala Slovence v več kosov, ki so velikokrat izgubili vsak stik med seboj in si tudi nadeli svoja imena: Bolgari, Srbi, Hrvatje, le mi Slovenci smo si ohranili prvotno ime. Pa dasiravno nas je kruta usoda raztrgala na razne kose in

nas določila pod vladno raznih, velikokrat med seboj si nasprotnih vladarjev, vendar nismo nikdar pozabili, da smo sinovi ene matere. In ni sedaj prvič, ko so se izjavili Slovenci, Hrvati in Srbi, da hočejo skupaj v eno državo, pod enega vladarja habsburškega. O tem pa drugič.

Naši škofje za Jugoslavijo. Jugoslovansko deklaracijo z dne 30. majnika leta 1917. sta tudi podpisala zagrebški nadškof dr. Ante Bauer in škof na otoku Krku dr. Anton Mahnič.

Italijani so vedno imeli namen Jugoslovanom najlepši kos odtrgati in ga priklopiti Italiji, namreč Goriško, Trst, Istro in Dalmacijo, celo kos Kranjske kot zaledje Trstu, in to brez ozira na to, da po teh krajih bivajo, z malimi izjemami, Jugoslovani. Toda sedaj so se njihove vroče želje že nekoliko ohladile in že pišejo, da bo treba te načrte nekoliko popraviti. Dobro vemo, da jih ni čut pravičnosti prignai do tega, temveč dve stvari, katerih pri najboljši in tudi najmočnejši volji ne morejo prezreti. Prvič poraz njihove armade, ki še svojega ozemlja ni mogla braniti in obdržati, in misel na samoodločbo narodov, katero je ameriški predsednik Wilson s tako silo vrغل med svet, da je celo Italijanom razbila njihove načrte. Nam je to zelo prav.

»A enega si ne dam vzeti: prostost delati za svoj narod. Vse drugo naj imajo, menit naj pustijo delo. Dokler bom mogel in bo že dih v mojih prsih in glas na mojem jeziku, ne bom miroval, saj vidiš, prijatelj, kolikó dela naša še čakajo. Tako je govoril dr. Krek svojemu prijatelju, ko ga je spomnil na žalostni razdor v S. L. S. bili posebno zadržani organizaciji vsled katere tega je moral pokojni doktor toliko trpiti.

**Biti slovenske krvi
bodi Slovencu ponos!**

Pregled po svetu.

Državni zbor ni sklenil nič odločilnega. Važno je to, da je minister za javna dela predložil zbornici zakonski načrtbo električnem gospodarstvu, ki naj bi pospeševal čim večje izrabo vodnih sil za električno silo, kar bo tudi država podpirala z denarjem in drugimi ugodnostmi. Drugače so razpravljali predvsem o državnem proračunu, vmes pa je Seidler klical k sebi klub za klubom in jih prosil, naj nazadnje vendar glasujejo za njegov proračun. Nemci so to obljubili pod pogojem, da dobe nemško okrožno sodišče v Trstu. Seidler je pritrnil. Seveda je s tem odbil od sebe Čeha, Jugoslovane, Ukrajince in tudi — Poljake, ki že itak niso bili zadovoljni z Seidlerjem. Tako je Seidler z Nemci vred ostal v manjšini. Moral je odstopti, ker so vsi Slovani izjavili, dač njemu ne dovolijo davkov. Cesar je Seidlerja sicer postavil nazaj — menda zato, ker so Poljaki obljubili, da bodo glasovali za dvamesečen proračun —, a mi vemo, da nobena taka vlada, kot je Seidlerjeva, ne bo imela zaupanja pri slovenskih narod

dih — kvečjemu kupljenega — in da se zato tudi ne bo mogla trajno držati, dokler ne osreči Avstrije druga ustava, ki bo dala vsem narodom enake pravice.

Najvažnejši klubi v avstrijski zbornici so tile: izmed Slovanov so Čehi združeni v »Češkem svazu« (94 posl.), Jugoslovani v »Jugoslovanskem klubu« (30 poslancev), Poljaki pa imajo 79 poslancev. Njih najmočnejši klub je »Poljsko kolo«. Ukrajinci nastopajo kot »Ukrajinska parlamentarna zveza«. Izmed Nemcev štejejo nemški nacionalci 100 poslancev in enega gosta, krščanski socialci 67 posl., Vsenemci tri, nemški socialni demokratje 40 posl. in 2 gosta. Nemški nacionalci, krščanski socialisti in Vsenemci nastopajo skupno v »Zvezi nemško-narodnih strank«. Smer dajejo Vsenemci. Poleg teh imamo še 14 italijanskih in 5 rumunskih poslancev.

Hrvatski sabor zboruje. Razpravljali so samo o interpelacijah in raznih priporočilih.

Ogrska je v rokah framasonov, kakor epopisuje »Slovenec«. Vir vse ogrske politike so framasonске lože, katerih člani so bili in so še sedaj vsi veliki ogrski politiki ter ministri. Njih »zadnji cilj je žetnan, antikristova svetovna republika, bližnji cilj vsake posamezne državne (framasonске) organizacije je, svojo deželo spremeniti, oziroma jo ohraniti kot framasonsko demokratično republiko.« Iz tega nam je umljivo, zakaj imajo na Ogrskem tako veliko besedo ravno židje, ki so najbujši prostozidarji, in njih časopisje; razumljiv nam je boj proti sv. Cerkvi s protikrščanskimi postavami glede šole, zakona itd.; istotako boj proti kroni in Avstriji — plošč z zahtevami po gospodarski neodvisnosti in po lastni državi. — Ogrski državni svet je pretekli teden razpravljajl skoro samo o vladnem programu. Pretežna večina je navdušena zanj. — Stranke na Ogrskem se družijo: Ogrska ljudska stranka in Krščansko-socialna stranka ste se združili v »Krščansko-socialno ljudsko stranko.« Njih program je ogrska narodna politika po katoliških načelih. Dve drugi stranki pa ste se združili v Wekerlovi »Osemindširidesetovski ustavni stranki«. — Naše deklaracije se boje Mažari ravno tako kot Nemci. Policija v Reki zasleduje te, ki so jo podpisali.

Veliko Poljsko hočejo ruski Poljaki. Biti mora v vsakem oziru popolnoma neodvisna od vsake druge države, imeti mora dober kos morja, obsega naj pa vse narode, ki bivajo na zemlji nekdanje Poljske, in ti narodi naj bi bili federativno združeni v Veliki Poljski. Avstrijski Poljaki so s tem zadovoljni, zato delajo za priklopitev Galicije k Poljski. Ukrajinci pa o tem nočejo ničesar slišati. Imajo pač žalostne izkušnje iz preteklosti in sedajnosti glede Poljakov!

Druge konference mednarodne kat. Unije v Curihu se je udeležilo okrog 50 zastopnikov iz 9 različnih držav. Z odobravanjem so sprejeli mirovno noto sv. četa z dne 1. avg. 1917 in so ugovarjali proti temu, da marsikje pačijo papeževa prizadevanja za mir in stavijo papežu zapreke, da ne more prosto občevati s katoličani. Nadalje so priporočali, naj se po raznih deželah ustanove kat. mednarodno-

pravni odbori v ta namen, da bodo pomagali obnoviti in razširili mednarodno pravo na krščanski podlagi. Sprejeli so tudi več resolucij, ki se tičejo delavskega in kmetiskega stanu po vojski. Slednjič so sklenili, da bodo v kraju, kjer se bodo vršila splošna mirovna pogajanja, ustanovili za čas pogajanj stalno poslovalnico mednarodne kat. Unije, vlade vojujočih se držav pa bodo naprosili, naj dodele svojim mirovnim delegatom tudi izvedenca za kat. cerkvena vprašanja.

Na Nemškem so zmagali generali. Na način, ki je lasten le militarizmu, so brezobzirno zatrli delavske stavke, strli pa niso src, ki še bolj hlepe po miru, svobodni in demokratični vladi. Kdo more še ugovarjati, kar je pisala »Arbeiter Zeitung«: Če sme ententina želja po nadvladi po treh in pol letih vnovič napovedati klanje, so za to soodgovorni vladajoči slojji na Nemškem. Kajti ententa more mirovna pogajanja le zato odklanjati, ker narodom še vedno lahko reče, da osrednje sile niso pripravljene za mir, ki bi bil za ententine narode sprejemljiv. Če bi se pojasnilo, da osrednje sile ničesar ne zahtevajo, kar bi moglo kršiti pravice in koristi ententinih narodov, potem bi nevolja narodov z vladami, ki nočejo mirovne razprave, prav hitro pomedla. Ravno teh natančnih pojasnil, kakšen naj bo mir, pa na Nemškem še ni, kar so očitali Hertlingu celo lastni poslanci; pa tudi volje ni za to, kar priča vlada, ki z delavci o miru sploh govoriti ni hotela.

Ententa se hoče še naprej vojskovati. Začetkom februarja so se zbrali v Versaju na Francoskem zastopniki Amerike, Anglije, Francije in Italije, da se posvetujejo, kako stoji njih stvar. Obravnavali so zadnje izjave našega ministra Černina in nemškega kanclerja Hertlinga ter izrekli, da se naši državniki s temi izjavami niso nič približali njihovim zahtevam glede miru. Zato so sklenili, da hočejo nadaljevati vojsko proti nam z največjo silo in z najtesnejšim skupnim sodelovanjem, in sicer bodo nadaljevali vojsko toliko časa, dokler naše države ne izpremene svojih načel o miru tako, da bodo mogli z nami skleniti mir, ki bo res temeljil na načelih svobode in pravičnosti do vseh narodov. Glede medsebojnih zahtev so se menda popolnoma zedinili. Potemtakem še ne bo konec prelihanja krvi! Bog se nas usmili, od drugod ne bo rešitve! Žalibog, še vedno imajo preveliko moč tisti, o katerih je pred kratkim pisal sv. oče bavarskim škofom: Notranji bojazni in nemiru, s katerim napolnjuje naše srce dolga doba prežalostne vojne, se pridružuje še izkušnja, da je naš opomin za upostavo miru, ki je bil vendar izliv čistega stremljenja za splošno blaginjo, imel končno tak izid, kakršnega smo najmanj pričakovali; da, brezbožni ljudje so porabili ta opomin celo v to, da so vzbujali proti nam sovraštvo ljudstva, dočim smo hoteli dati vendar le dokaz naše ljubezni.

Na Ruskem love boljševiki sapo z zadnjimi zdihljaji, t. j. s surovo silo in najkrutejšimi odredbami. Te dni so proglasili, da se ruska cerkev loči od države, da je zaplenjena cerkveno premoženje, da je odpravljena zasebna last zemlje. Bori se

z orožjem stranka proti stranki, trga se dežela od dežele, fronto zapuša četa za četo, celokupne armade ni več. Tako je vsa nekdanja carska Rusija v razsulu, da zraste iz razvalin nova demokratična zvezna Rusija.

Sibirija ima menda svoj državni svet (dumo) v Tomsku. Šteje 300 poslancev.

Delegacij zaenkrat še ne bodo sklica! To je poročal načelnik avstrijske delegacije prelat Hauser, poslancu Stancku.

Svetovna vojska.

Z raznih bojišč ni kaj novega poročati. Pač se vrše razne praske, bolj ali manj besni topovski boji, pa vse je le otipavanje, priprava za velike dogodke, ki so tem bližje, čim bolj se bliža pomlad. Mi pričakujemo na jugu velikih dogodkov, Nemčija pa zaključuje svoje priprave za napad na zahodu, kjer je sedaj težišče položaja. Amerikanci se gibljejo in že pošiljajo čete na evropsko bojišče, da bi kljub veliki oddaljenosti pripomogli našim sovražnikom k uspehu. Pošiljajo jim tudi živeža in bojnega materiala. Japonci se z mrzlično naglostjo oborožujejo na daljnem vzhodu, da bodo pri sklepanju miru zahtevali svoje plačilo. Ceho jim bodo najbrže plačali Rusi.

Mir se začenja.

Kamen se je utrgal in se pomika v dolino. Njegova pot je še dolga in ne vemo, kod se bo še vse ustavil, toda tako trdno se ne bo nikjer več prijel, kot se je držal dosedaj. **Mir z Rusijo je dosežen.** Dne 9. t. m. ob 2. uri zjutraj je bil podpisan mir z ukrajinsko državo — našo novo sosedo — in en dan pozneje je gospod Trockij naznanil v Brestu Litovskem, da je sklenil vso rusko armado poslati domov in jo razmobilizirati. S tem je seveda vojno stanje z Rusijo končano, dasi mirovna pogodba ni podpisana, ker se še v marsičem niso sporazumeli. Pač pa se bodo sedaj vlade med seboj naravnost dogovarjale, kako bi se zopet kakor hitro mogoče upostavili med nami ugodni politični in trgovski odnošaji. Treba bo tudi misliti na izmenjavo vojnih ujetnikov, ki obojestransko komaj čakajo, da vidijo zopet svoje drage domače!

Kako daleč pa smo še vsaj navidez od splošnega miru, so nam pokazali ravno dogodki preteklega tedna. Na Francoskem v Versaju je zboroval vrhovni vojni svet naših nasprotnikov, katerega so se udeležile Amerika, Francija, Anglija in Italija. Sklenili so, da nadaljujejo vojno z vsemi močmi, dokler ne dosežejo miru po načelih svobode, pravičnosti in spoštovanja pravic vseh narodov. V mirovnih pogojih grofa Černina in Hertlinga da ne vidijo nikakega zblizanja s svojimi zahtevami, za lepimi besedami da se baje skrivajo roparski osvojevalni načrti, kar da so pokazala pogajanja v Brestu Litovskem. Kako je mogoče, da morejo ti sovražni nam državniki znova

hujskati svoje narode proti nam? Veliko krivdo nosijo naši vodilni državniki sami, ker ne povedo jasno in odločno, da ne marajo osvojitve, da priznajo vsem narodom, ne samo v tujih, ampak tudi v lastni državi enake pravice do samoodločevanja, treba je soglasnega sklepa vseh prijateljskih držav, ker drugače se nam po pravici lahko očita dvojna igra, če vodilni krogi v Nemčiji in Bolgariji še vedno snujejo vse mogoče načrte za razne osvojitve s tihim pritrjevanjem naših državnikov.

Le z jasno besedo prisilimo nam nasprotno državnike, da se pokažejo v pravi luči in potem smemo upati, da se vzbude tudi njihovi narodi, ki hrepene ravnatoko po miru, in zahtevajo od svojih državnikov mir, ki bo slonel na pravičnosti in svobodi vseh narodov, malih in velikih. O tem naj bi razpravljali naši in nemški politiki in vojaški zastopniki v Berlinu. O teh posvetovanjih nam niso ničesar sporočili.

Kdaj vzide zarja svetovnega miru? Pač šele tedaj, kadar spoznajo vsi narodi temelje krščanstva, ki dajo vsem narodom enake pravice in zametavajo vsako suženjstvo. Samoodločba narodov in brez osvojitve, to je prvi predpogoj splošnega svetovnega miru!

Tedenske novice.

Prvi korak storjen. Mir z veliko ukrajsko državo in tudi z vso ostalo veliko Rusijo, je sklenjen. Dolgo časa se mirovna stvar ni hotela premakniti z mesta, in mučno je bilo čakati, kot je vsako negotovo čakanje mučno, a zdaj se je vendarle zganilo. Sicer je končni cilj še daleč, kajti Angleži in njihovi prijatelji zopet znova zatrjujejo, da ne odnehajo, a začetek je storjen, in kamen enkrat sprožen se ne bo več ustavil, tako upajmo.

Spominška knjiga c. in kr. pešpolka »Cesarjevič« št. 17. Naš domači polk namerava izdati veliko spominško knjigo, v kateri naj bodo ovekovečena vsa junaštva hrabrih Kranjcev. Čisti dobiček te knjige je namenjen »vdovskemu, sirotinskemu in invalidskemu skladu« pešpolka. V knjigi naj bi bila natančno navedena kolikor mogoče vsa junaštva pešpolka in posameznikov. Raditega se naprošajo vsi k polku spadajoči častniki in moštvo, kakor tudi rodbine padlih, pogrešanih, invalidov in njetnikov, da dajo redakciji te knjige na razpolago ves material, ki ga imajo; predvsem dnevnik, posamezne novice, zanimive vojne poštne karte, poročila o hrabrosti častnikov in moštva, slike odlikovanih, padlih, invalidov, skupinske slike posameznih odelkov, slike iz fronte, risbe, karikature, nekrologe padlim častnikom, vojaške pesmi, spise o dogodkih na fronti, vojaške šalivke in pregovore. Ves na razpolago dani material se pošlje pošiljatelju takoj nazaj. Kdor pa hoče vpslane stvari polku podariti, se vse hvaležno sprejme in pride v muzej polka. Vse pošiljate naj se pošiljajo na poveljstvo nadomestnega bataljona št. 17 (redakcija spominke knjige) v Judenburg, Štajersko.

Narodno-napredna stranka se je razšla in namesto nje je ustanovljena Slovenska

demokratska stranka. Firma je ista, le ime je drugo. Izdajati je tudi začela svoj tednik »Domovina«. Po njih delih jih bomo sodili — stranko in njene liste.

Shod štajerskih Slovencev se je vršil dne 3. februarja v Borečih pri sv. Katarini. Ljudstvo je do skrajnosti ogorčeno radi preobilih rekvizicij in gospodarskega preganjanja od strani Nemcev. Edino rešitev vidi v samostojni jugoslovanski državi.

Slovenski kmetje so hoteli zborovati v Celju. Magistrat je shod prepovedal. Naših pravic zato ne bo preprečil, in našega klica po svobodi ne zadržal.

Grozne razmere na Goriškem. Poslanec dr. Gregorič je stavil na vlado vprašanje glede lakote ob Soči. Med drugim je tudi tole povedal (ljubljski cenzuri povemo, da je bilo to natisnjeno že v »Slovincu«): Ne samo, da se ni nič popravilo ali obnovilo; še tisto, kar je ostalo po odhodu Lahov, je zdaj večinoma izginilo: tako pohištvo, podovi, tramovi itd. Ceste in ulice v Gorici so nekoliko osnažili, nemško gimnazijo popravljajo, drugega pa nič. Edino stanovanje za oficirje se prirejajo in v nje spravljajo pohištvo, kjer je najdejo. Zemlja je seveda še vsa v žicah in posuta z nevarnimi snovmi; vreme je poslalo nebo že tako krasno, da kar kliče na delo; toda nikjer nobene roke, ki bi se ganila. Gorica mi je napravila dosti bolj žalosten vtisek, nego začetkom decembra. Tudi glede aprovizacije se nič ne stori za ljudstvo. Brici, Kanaici, Tolminci morajo od lakote poginiti. Vlada jim ne da ničesar in kar so imeli, so jim pobrali naši. Na Laškem si ne smejo ničesar kupiti. Mnogi hodijo tja po koruzo, na povratku jim vse odvzamejo. Tako ne more iti dalje. Name napravlja cela stvar vtis, kot da so naše ljudstvo obsodili na smrt. Kdo si more to vladino nemarnost drugače tolmačiti. Jaz nameravam sklicati na posvet vse deželne poslance, da sklenemo eventualne korake pri samem cesarju, ker sem prepričan, da je cesarju pri srcu obnove naše dežele, samo on ne ve, kako se godi in kako se nič ne dela. — Ali ne tiči za vsem tem morda kaj drugega? — Ljudstvo se seveda ne more vrniti, ker nima ne strehe, ne živeža, ne orodja, ne živine, sploh ničesar. Tudi v mestu ni skoro nič ljudi, ker ni stanovanj in ne hrane.

Nasprotno pa v Celovcu jako dobro žive. Mesa se dobi, kolikor kdo hoče in sicer brez kart. Fižol je 1 kg po 1 K, le naskrivaj ga kmetje prodajajo po 2 K. Jajca so komad po 50 vin., enako tudi 1 l mleka. Speh je 14 K 1 kg, kruh je nekoliko dražji, a mnogo večji kot drugod. V Celovcu seveda bivajo Nemci.

Kaj so delali s poslancem Vukotičem ob začetku vojne. Pripovedoval je poslanec sam v državnem zboru, najhujše stvari je cenzura pobelila, a še to, kar je natisnjeno, je hudo, da se človeku lasje ježe. Zapri so ga že pred izbruhom vojske in ga napravili odgovornega za zadržanje prebivalstva. Z zavezanimi očmi so ga peljali v trdnjavo Mamula. Najgroznejši dan je bil, ko je bombardirala trdnjavo francoska mornarica. Zvezali so jih na rokah in nogah tako trdo, da se je pri mnogih pokazala kri. — To pa je le drobec jugoslovanskega trpljenja med vojsko.

Slovenski odbor za invalide, ki leže v praških bolnicah, se je ustanovil v Pragi. Ta odbor pobira denarne prispevke in potrebuje posebno še 50 nabiralcev prečitanih slovenskih časopisov, katere bi pošiljali vsak teden na praške lazarete na naslov, ki jim ga pošlje odbor. Kdor se hoče žrtvovati za to domoljubno delo, naj se obrne na gosp. prof. Jos. Skrbinec, Král. Vinohrady, Jungmannova 114.

Za vračanje beguncev je izdana naredba. Pa kaj vse to pomaga, če pa morajo begunci na svojih razrušenih domovih stradati in lakote umirati. Zato opozarjamo begunce, naj se ne vračajo, ako ne prineso s seboj živil. Vemo sicer, da morajo n. pr. begunci v Wagni silno veliko trpeti in stradati, toda dobro naj pred povratkom v domačijo premislijo, kako se bodo mogli preživeti.

Papirnica Leykam, ki ima tudi v Vevčah tovarno, je dobila za svojo razrušeno tovarno v Podgori pri Gorici visoko odškodnino, dasi si je med vojsko nabrala mastnih milijonov. Poslanec Fon pripominja na to: Za tisoče ubogih beguncev, katerim je bilo doma vse premoženje in imetje porušeno, uničeno in požgano, in ki so živeli v zaledju borno in žalostno življenje, zarje država ni imela najmanjšega zneska, ki bi ga plačala na račun odškodnine. Milijone je ostala država dolžna do danes za vojne dajatve, tukaj je pa jako bogati delniški družbi na podlagi jako dvomljive likvidacije posodila 3 in pol milijona kron.

Stavka v Trstu je prenehala. Delavcem so obljubili isto kar na Dunaju. Od obljub pa seveda delavci ne bodo siti. Ker so pa siti njihovi socijalnodemokratski voditelji, ki sede v aprovizijski komisiji, morajo biti seveda delavci tudi z obljubami zadovoljni. Upamo pa, da bo zdaj, ko je z Ukrajino sklenjen mir, vlada mogla svoje obljube tudi držati.

Lakote je umrla v Trstu neka 55letna žena. Bila je sama v stanovanju. V sobi niso našli drugega, kot dve zarjaveli ponvi in par pesti listja.

Strasno divja jetika med Srbi v kraljevini in v Bosni. Križev pot hodi ta narod v teh groznih letih.

Tobak državi še največ nese. Čisti dobiček, ki ga bo letos imela država, je proračunan na 336 milijonov kron. Čudno pa je, da državne železnice še vedno izkazujejo zgubo.

Državni dohodki se bodo letos takole pomnožili: zvišanje tarifov na drž. železnicah 302 milijona, zvišani davek na vozne listke 30 mil., vinski davek 90 mil., zvišani sladkorni davek 80 mil., davek na premog 180 mil., zvišani zemljiški davek 15 milijonov. Vsi ti milijončki pa bodo seveda kaj hitro izginili v nenasitno žrelo vojnega moloha.

Tatvine na železnicah se tako množe, da bo že težko varno sploh še količjak pošiljati po železnicah, kar diši po živili, tobaku ali drugih redkih potrebščinah.

Iz ruskega ujetništva pošiljata iskrene pozdrave in želita obenem tudi vesele božične praznike in srečno novo leto vsem bravcem »Domoljuba«. Fortunat Špenko iz Dola pri Ljubljani in Rudolf Mrak iz Mengša. — Dopisnica je bila pisana dne 6. novembra 1917.

Častne smrti za domovino je padel na tirolskem bojišču dne 11. junija 1917 Anton Klínk, star 33 let iz Dolj št. 27 pri Tolminu, podomače Blaž. Ranjen je bil v Karpatih, še hrom je bil pridelen na laško bojišče, kjer ga je zadela granata. Pokopan je na laški zemlji. Počivaj v miru!

V ruskem ujetništvu je umrl Janez Bevc iz Dobovca dne 27. marca 1917.

Kaj bo z Jeruzalemom? Kakor znano, je sveto mesto sedaj v angleških rokah. Menda mislijo Angleži proglasiti in obnoviti judovsko državo z glavnim mestom Jeruzalem. Vendar pa bi postalo to mesto mednarodna lastnina. Zopet drugi pa predlagajo, naj bi proglasili za jeruzalemskega kralja sedanjega belgijskega kralja Alberta, ker menda njegova rodovina izhaja iz rodu Bogomira Bujonskega, ki je leta 1099. v prvi križarski vojski iztrgal Jeruzalem iz mohamedanskih rok in so ga proglasili za jeruzalemskega kralja. Teža naslova Bogomir sicer ni prevzel, rekoč: »Ne bom nosil zlate krone tam, kjer je moj Odrašenik nosil trnjevo krono«. Imenoval se je pa »varih božjega groba«. Pač pa si je po Bogomirjevi smrti njegov brat Balduin I. privzel naslov jeruzalemskega kralja. Danes nosijo ta naslov avstrijski cesarji.

Klaverjev koledar za leto 1918. je razprodan. Istega ponatisniti v sedanjih težkih časih ni mogoče. Vsa dospela naročila bomo zaznamovali za koledar 1919 in istega poslali, ko bode gotov. — Družba sv. Petra Klaverja za afrikanske misijone, Ljubljana, Pred škofijo 8.

Nemška podmorska in zračna vojska je dosedaj uničila 14.120 življenj pri vojski neudeleženih mož, žena in otrok iz sovražnih držav.

Grozna lakota vlada menda v Petrogradu. Ker ni drugega mesa, se za konjsko meso kar trgajo. Po mesnicah se do krvi tepo. Poleg lakote se širi bolezen, posebno legar.

Ruska socialnodemokratska vlada pa kljub lakoti v Petrogradu nima najnujnejših opravkov, kot da izdaja protiverske postave. Veronauk se odpravi iz šol, vsi državni prispevki za verstvo se črtajo ter plače duhovnikom ustavijo, samostanska premoženja se razlaste in postanejo ljudska lastnina. Drugim jemati in sebi žep polniti, na to se gospod Trockij in tovariši jako dobro razumejo. Menda popolnoma v smislu svobode, ki jo socijalni demokratje oznanjajo, vladajo ti gospodje le še z bajoneti in strojnimi puškami. O zlati čas zdaj Rusom pride!

Pravoslavna cerkev v Rusiji, nad katero so se sedaj spravili boljševiki, šteje nad 50.000 duhovnikov, 800 samostanov s 60.000 redovnic in redovnicami.

Eno dobroto pa ima vendarle nova verska postava na Ruskem. Pravoslavna cerkev namreč ni trpela katoliške vere v Rusiji, in katoliška Cerkev je bila mnogokrat izpostavljena najbolj krutemu pre-

ganjanju. Po novi verski postavi so vsa veroizpovedanja dovoljena in katoliška Cerkev ima velikansko polje, ki ga bo treba obdelati.

Vojaška pisma.

Anton Pakiž piše znancu: Prijelo me je domotožje s tako silo, da me nazaj drži samo železna pest vojaške discipline in dolžnost pokornosti. Kako grenka, kako pusta si, o tuja dežela. Verjemi, pozabil sem že skoro, da sem kje doma, da imam še hišo, da imam še starše, ki me ljubijo. Da, pozabil in udal sem se v usodo tega življenja. Pa pride čas, pa pride dan, ko te prime domotožje z vso silo in te drži. Pa začneš premišljevat, to in ono, kako je bilo včasih in kako je sedaj in tvoje srce postane žalostno in omagaže — pa pride morda pošta, tudi zate je par kartic, pa pozabiš vse in bereš enkrat, trikrat, in zopet se domišliš na svoje ljube in se zamisliš nazaj na pretekle čase, da ti pače pogostokrat karta iz rok. Pa se predramiš, »pobereš in še enkrat prebereš. Pa slovenska kri nikdar ne fali in danes se me spet fantje spravili v boljšo voljo. Malo smo popili, malo popeli in spet je boljše, Iskrene pozdrave! — Anton.

V. K. nam piše: Večkrat prinašajo časniki žalostne novice o naših slovenskih dekletih, ki so bila včasih vzor drugim narodnostim. Danes se pa kaj takega sliši. Najbolj žalostno je to, da občejuje z drugimi narodnostmi, kot z Ogrji in Nemci, našimi najhujšimi narodnimi nasprotniki, ki nas hočejo na vsak način ugonobiti. Namesto da bi nesli hvalo o naših dekletih v svojo domovino, bodo z zaničevanjem o nas pripovedovali, kot sem jaz doživel, ko mi je neki Oger pripovedoval: Ko smo prišli tje na soško fronto, so bila vaša dekleta vse hvale vredna, ali sedaj so pa take postale, da se človek kar čudi, da je mogoča taka izprememba. Sram me je bilo, ko sem to čul. S strahom mi fantje tu na fronti mislimo na našo ljubo domovino, ki se okoli in okoli nahaja po sovražnikih obdana in jo hočejo uničiti. Namesto, da bi bil naš rod čil in zdrav, se pa še sam uničuje s to strašno kužo.

(Opomba uredništva: Mi dobro vemo, da so se slov. dekleta v ogromni večini izredno junaško držale, če pa je semtertja ta ali ona zašla, ne pade na rovaš vseh naših vrljih deklet. Zato naj bo V. K. potolažen in naj Ogerom ne verjame preveč, ker imajo Ogrji najmanj pravico soditi o poštenosti naših deklet. Veseli nas pa zelo, da je našim fantom na fronti res tako na srcu poštenost naših deklet in da jih tako boli, če kaj napačnega slišijo o njih.)

Vojaški pozdravi. Srčne pozdrave pošilja slovenski fantje z romunskega bojišča bravcem in bravkam »Domoljuba«: Jakob Naglič, Franc Oblak, Alojzij Mavsar, Jožef Nagode, Franc Jereb, Franc Šekurt, Jakob Hojan, Leopold Bizjak, Josip Rot. — Vsem dragim čitateljem in čitateljicam »Domoljuba«, vsem Slovenkam in Slovencom v dragi mi slovenski domovini pošiljamo prav pristrčne pozdrave iz visokih planin čez italijansko mejo pred mestom Asiago. Karl Novak, Alojzij Butkovič, Franc Berk. — Pozdrave pošiljajo: Anton Strazar, Pavel Klopčič, Barlič Peter, Ošaben Janjo, Joško Poznič, Janko Stegnar, Lindič Anton. Vid Merhar.

Dopisi.

Tržič. Dekliška Marijina družba je dne 3. februarja t. l. slovesno obhajala dvajsetletnico svojega obstoja s primerno slavnostjo. Na sporedu je bila kot prva točka dvodejanska veselogra: »Čudežna ura« ali »Ne jezi se«, ki je splošno ugajala. Izredno lepa je bila druga točka sporeda: društveni odseki se poklanjajo Mariji. Nastopile so zastopnice posameznih odsekov v primernih oblekah. Naj našeje samo imena odsekov: evharistični, misijonski, pevski, dobrodelni. Iz slavnostnega govora kot tretje točke sporeda je bilo mogoče vsaj

nekoliko spoznati, kako dalekosežnega pomena je bilo družbino delovanje skozi vso dobo obstoja. Le Vsevednemu pa je znano, koliko deklet je bilo ravno po družbi obvarovanih, da niso krenile na opolzka pota. Velik del zasluga za tako plodonosno delovanje gre na račun še vedno neumorno delujoče prednice gđe. Zofije Pirce, ki je družbi prednica od nje ustanovitve do danes. Gotovo redka prikazen. Naj bi jo božja Previdnost še dolgo ohranila družbi!

Bistrica pri Trziču. Dne 7. novembra lanskega leta je izginil brez sledu 25letni slabomumni in božastni Fortunat Jane p. d. Kajnič iz Bistrice. Videli so ga še pri cerkvi sv. Ane, ko je hotel iti čez Ljubel. Ker ni bilo potem o njem nobenega glasu več in je ravno tisto noč na to sneg zapadel, so slutili, da ga je zalotila na Ljubelu smrt. Radi velikega snega ga pa ni bilo mogoče iskati. Sedaj pa so našli njegovo truplo v snegu zmrznjeno. Pokopan je bil na tržiškem pokopališču dne 3. februarja.

Trnovo na Notranjskem. Častite šolske sestre v Trnovem na Notranjskem umejo čas, v katerem živimo, kot Slovenci in Slovenke in kot človekoljubni državljani in državljanke. Priredile so zabavo, igri, petje, godbo in deklamacije s pomočjo gojenk in učenk ter drugih gospodičen, da smo jim s celim srcem hvaležni. Čisti skupiček je namenjen za sirote in za dr. Krekov spomenik. Vsaj dve uri smo pozabili na strašno svetovno vojsko in nje nepopisne posledice. — Igra »Marijina slika« je že sama dramatična, ima nekaj v sebi, ki poslušalce in gledalce zanima, da težko čakajo vrhunca in padca v igri. Igralke so bile prav srečno izbrane. Boljših bi si ne mogli želeli. Vdova z Anico je igrala živo, neprisljano, izborno. Anica pač tudi v resnici nima mamice, ker ji je pred leti umrla. Gospa-oderuhinja je nastopala izvrstno, nepretirano. Gospa, rešiteljica uboge vdove, ki so jo hoteli iz hiše zapoditi, je mirna, ljubezniva, usmiljena. — Igra »Urška iz Poljan« je poučna, vedno času primerna. Biča gosposke razmere in slika kmečke razmere in preprostost. Urška misli le na dom, kjer so mati, kjer je mlin, več živeža kot v mestu. Z vsemi igralkami smo bili zadovoljni. — Oglasili so se nežni, mili glasovi, izurjeni, čisti, lepi kot je lepa mladost in zapeli »Slovan na dan«. — Srčkana je bila vaška slika — donoč koncert pod lipo, o Jugoslaviji in o dr. Kreku — velikem Slovanu. — Želimo sličnih prireditev. Pozdravljamo take poštene zabave v dobre, človekoljubne in narodne namene. Čestitamo č. šolskim sestram na taki slavnosti v naši dolini. Naroda se je kar trlo. Nad 500 kron so nanesli zavedni Slovenci in še bolj zavedne Slovenke naše župnije, da bol sirot uteše in da dr. Kreku krasen spomenik zgrade.

Kranjska živinoreja uničena

Interpelacija posl. Jarca, dr. Pogačnika, Hladnika, Demšarja in tovarišev na poljedelskega ministra radi dobave klavne živine na Kranjskem.

Kronovina Kranjska spada k tistim ozemljem monarhije, ki so vsled svoje lege kot neposredno zaledje bojne črte in zbirališče rezerv v sedanji vojski največ trpele. Ponovno se je pripetilo, da je armadno poveljstvo, ker druge dežele predpisani del vojnih potrebščin (kakor živina, seno, slama, krompir itd.) niso v polni meri ali v pravem času dobavile, od Kranjske veliko več zahtevalo, kot je premogla. Posledica tega je, da je dežela izčrpana, da je posebno živinoreja, za katero so pred vojsko dežela in zadruga toliko žrtvovale, uničena. Neposredna posledica tega je strašno nazadovanje vse deželne produkcije in v zvezi s tem uboženje kmet-

skega stanu, ki je imel v tej vojski največje žrtve.

Zadnje vojaške zahteve klavne živine so tako strašne, da lahko izračunamo, kdaj bo kmet moral dati zadnjo kravo in zadnje tele. Kranjska v l. 1917. ni morala dati samo svoji zmožnosti odgovarjajoč del okoli 40.000 glav živine, marveč je vsled pritiska in groženj od strani poveljstva soške armade morala dati še 13.000 glav, in to pri stanju živine, ki danes komaj presega 200.000 glav. V letu 1918. naj bi Kranjska dobavila 45.000 glav, k temu pridejo še civilne potrebe 1200 glav mesečno in preskrba Trsta z 200 glavami mesečno, torej že samo na sebi množina, katero je nemogoče spraviti skupaj, ker tudi prirastek ni normalen, ker so krave vsled kuge na gobcih in parkljih, katero je zaneslo vojaštvo, zelo pogosto zvrgele. Nenadoma pa zahteva sedaj od Kranjske še izredni mesečni kontigent po 3000 glav, ker pač Ogrska, kar se je zavezala, niti armade ne preskrbi z moko, tako da morajo vojaki po cele tedne stradati in iti prosjačiti kruha in so vsled tega morali zvišati porcije mesa.

Kranjska naj torej v letu 1918 dobavi za vojaštvo 81.000 glav in za civilne potrebe in za Trst nadaljnih 16.800 glav živine, torej skoro polovico vse živine. Če ostane pri tej razdelitvi, potem je poljedelstvo uničeno, kajti kmetom ne bo preostalo drugega, kakor da kupi od Ogrske, ki kljub bogatemu stanju živine dobavi za armado le 50 odstotkov, za dvakratno ali trikratno ceno živine in si vsled tega nakopje dolgove ali pa vzame v roke potno palico. To se bo čisto gotovo zgodilo, če se takoj temeljito ne spremeni.

Vprašamo:

1. Ali so Vaši ekscelenci znane navedene razmere?

2. Kaj hoče vlada ukreniti v varstvo kranjske živinoreje in poljedelstva?

V ponedeljek, dne 6. febr. pa so se oglašili v tej zadevi poslanci Demšar, Gostinčar, Hladnik, Jarc, dr. Jankovič, dr. L. Pogačnik in Rožkar pri poljedelskem in v četrtek dne 7. febr. pri vojnem ministru. Opozorjali so na grozne razmere, ki prete našemu poljedelstvu, če se rekvizicije sena in živine ne omeje. Ljudstvo ne bo imelo delavne živine za obdelovanje polja in seveda tudi ne potrebnega gnoja.

Vojni minister je v svojem odgovoru opozarjal na velike težkoče, na katere zadene pritožba naših poslancev. Moke manjka, za hrano ostane edino meso. Potrudil se bo, da dobi z Ogrske več moke. A upanja na izdatno pomoč Ogrske nima. Glede sena težave niso nič manjše. 130.000 vojaških konj se poginilo vsled pomanjkanja krme. Kar je v sedanjih razmerah mogoče, sta obljubila ministra storiti in vpoštevati vse tozadevne razloge.

Gospodarske stvari.

Zemljiški in pridobinski davek bo zvišan. Znašal bo 70 milijonov več na leto.

Upraba električne sile je v Avstriji desetkrat manjša kot v drugih gospodarsko zelo razvitih deželah. Ko bi Avstrija izra-

bila vse vodne sile za proizvodnjo električne moči, potem bi prihranila polovico premoega, ki ga porabi v mirovnem času. In namesto da bi premoega morali uvažati, bi ga lahko izvažali in s tem bi država lahko pokrivala precejšen del svojih stroškov. Zato je sedaj vlada predložila državnemu zboru zakonski načrt o električnem gospodarstvu. Država misli vse električno gospodarstvo vzeti kolikor mogoče v svoje roke.

Avstrijske banke s svojimi velikanskimi premoženji imajo skoro ves vpliv na trgovino in industrijo, pa tudi nad časopisi in umetnostjo, nad vlado in nad gosposko zbornico. Tako trdi poslanec Steinwender, ki je dober poznavalec avstrijskih denarnih razmer. Torej ima v politiki največjo besedo še vedno nekaj desetoric kapitalistov, ki gledajo samo na svojo korist, za ljudstvo pa jim ni mar, četudi izkrvavi do konca. Da, kapitalizem in militarizem, to sta dve pijavki, ki zamorita vse zdravo življenje v državi.

Poljedelsko ministrstvo proti malemu kmetu.

Zadnje dni so prinesli skoro vsi časopisi poročilo o nameravani razdelitvi umetnih gnojil po najnovjšem načrtu poljedelskega ministrstva. To poročilo nam pove sledeče: Vsled velikega pomanjkanja superfosfatnih in dusičnatih gnojil je bilo potrebno skrbeti, da se male zaloge nekaj sto vagonov (koliko sto vagonov, poročilo ne pove) racionalno porabijo. Pri odkazilu umetnih gnojil si je poljedelsko ministrstvo postavilo načelo, da se ozira na ona produkcijska podjetja, ki imajo v sedanjem času večji pomen, in sicer smatra ministrstvo za važna podjetja ona, ki imajo pred vsem namen poljedelstvo preskrbeti boljše vrste semen in zlasti ona podjetja, ki se pečajo s pridelovanjem sladkorne pese. To poročilo so prinesli časopisi brez komentarja, kakor da bi bilo samoposebi umljivo, da je poljedelsko ministrstvo pri tej delitvi vodil najboljši namen. Stvar pa ni tako nedolžna, kakor se na prvi hip vidi. Razdelitev umetnih gnojil pomenja, da je poljedelsko ministrstvo na škodo malemu kmetu vse razpoložljive zaloge umetnih gnojil odkazalo onemu stanu, ki ima v gosposki zbornici največ zastopnikov, namreč veleposestvu. Ta razdelitev je najkrivičnejše dejanje, katero je poljedelsko ministrstvo sploh moglo napraviti. Od malega kmeta zahteva država žita, a možnost produkcijo zvišati, mu s to krivično odredbo vzame. Za kranjsko deželo je ta odredba tem hušna, ker nimamo v deželi niti poljedelskega veleposestva niti sladkorne industrije, vsled česar smo popolnoma izključeni od dobave umetnih gnojil. Dolžnost državnih poslancev, deželne vlade in vseh poljedelskih korporacij je proti tej krivični odredbi odločno protestirati in zahtevati, da se odredba takoj prekliče.

ZA NAŠ HLEV.

(Dalje.)

Kakor si napravi država in dežela vsako leto svoj proračun za nastopno leto, tako si moraš izdelati tudi ti in vsak pa-

meten gospodar svoj »proračun za krmiljenje« čez celo zimo, ki traja od Vseh svetih tja do sv. Jurija, torej blizu 200 dni. Kako pa se napravi ta čarovnija?

Prosim le nekoliko pozornosti, in pokazem ti kar po vrsti, kako gre ta reč.

Par dni pred Vsemi svetimi spodi živino še teško iz hleva, lepo jo osnaži in — stehtaj! To je prvo; vedeti moraš, koliko kvintalov ali meterskih centov à 100 kg ali če imaš rajši, koliko starih centov à 56 kg (po 100 funtov) da imaš v hlevu. Težo živali si skrbno zapiši. Seveda, če mostne tehtnice ni blizu (biti bi morala v vsaki župniji!), potem ni lahko tehtati; za enkrat premeri živino z »merilnim pasom« in ceni težo živali po teh številkah. Prizadevaj si pa, da dobite v občino kmalu občinsko tehtnico; vsakdo da nekaj malega zraven in vsakomur bo prišla prav, če ne danes, pa jutri.

Vernih duš dan ali še bolje, teden dni popreje, določi koliko krme premoreš in sicer prave krme, v kateri ni vode. Če vzameš v roke Legvartov »Koledar za kmetovalca«, najdeš v njem posebne tabele, ki naštevajo različna krmila in koliko prebavljivih redilnih snovi da imajo v sebi. Precej v prvi koloni ali stolpčiču imaš naznanjene »suhe snovi«, kakor nazivljejo koledarji po pravici tako krmo, v kateri ni nič vode. Če imaš v magazinu morda 100 stotov pese, je to v resnici le 12 stotov prave krme, vseh drugih 88 q (q je cent) je voda. Srednje dober krompir ima 25 odstotkov suhe snovi; v 200 q krompirja je torej le 50 q resnične krme. Tako je tudi z vsemi drugimi krmili. Par primerov še:

Prav dobro seno ima 85 odstotkov suhe snovi, takisto domača in nemška detelja, otava 85,7 odstotkov, zelena trava, predno cvete 25 odstotkov, sveža nemška detelja, mlada 19 odstotkov, sveža nemška detelja, ko cvete 24 odstotkov, ovsena slama 85,6 odstotkov, ječmenova slama 85,7 odstotkov, repa 8,5 odstotkov suhe snovi.

V kmetijskih koledarjih za Slovence (posebno v »Koledarju Kmečkih zvez«) bi morale biti take reči opisane na dolgo in široko, in vsak kmet bi moral to gospodarsko abecedo brati in razumeti in znati na pamet kakor »Oče naš...«; potem bi mu ne bilo težko preračunati njegove navidezne krme v resnično, to je v suhe snovi. In kdor bi ne imel takega koledarja za kmetovalca, bi ne bil pravi kmet.

Okoli Vseh svetih moraš tudi precej preračunati, koliko živine da moreš prerediti čez zimo, to se pravi, premisliti moraš, če imaš dovolj krme za svojo živino. Če imaš več repov v hlevu nego krme na hlevu, tedaj prodaj precej 3. novembra odvišno živino, naj velja kar hoče. Imeti več živine nego klaje, pomenja samo škodo za tvoj možniček. Ali pa si nakupi še krme! — Pa kako rešiš uganko, koliko živine da zamoreš pravilno in z dobičkom prehraniti skozi 200 dni? — Stvar je precej enostavna in preprosta. Reciva, da si preračunal vse svoje zaloge na resnično krmo t. j. suho snov. Vsega sena, slame, plev, pese, repe, krompirja, detelje, korenja itd. bi bil naračunal, vzemiva 60.000 starih funtov ali 600 starih stotov suhe snovi; rečem ti kar naravnost: s to krmo

zamoreš prerediti toliko stotov (ne pa gla v) živega blaga skozi 200 dni, kolikorkrat je zapopadenih 600 funtov v 60.000 funtih. »Kako to?« me vprašaš. Glej, stara izkušnja in mnogi poskusi uče, da potrebuje naša živina povprečno na vsakih tisoč kg žive teže 20 do 30 kg suhe snovi na dan v piči; torej potrebuje tvoja živina, ko si vaju večinoma še stare mere in vage, na vsak stot svoje teže po 2—3 funte suhe snovi na dan. V 200 dneh potrebuje torej vsak cent žive teže 200 krat 3 funte ali 600 funtov suhe snovi. 600 je zapopadeno v 60.000 ravno stokrat, zato si v stanu prehraniti s svojo krmo 100 centov živine čez zimo. Zdaj pa poglej, kako se kaj vjema najino modrovanje s tvojim gospodarstvom; saj to lahko storiva, ko imaš že stehano živino.

Govedo, ki ima recimo 8 starih stotov potrebuje na dan 8 krat 3 to je 24 funtov suhe snovi, v 200 dneh pa 4.800 funtov. Kolikorkrat je torej 4.800 zapopadeno v 60.000, toliko glav živine po 8 stotov teške lahko prezimiš. Račun ti pove, da je to število dvanajst in nekaj še ostane za stresanje. Dvanajst repov s skupno živo težo 96 stotov torej smeš prezimiti, ne več.

(Dalje.)

Listek

Piparskega kluba zgodovinski trenutek.

(Spisal J. J.)

V tistem času so povsod snovali društva. Pregovor pravi: v slogi je moč. Da bi pridobili na moči, vplivu, so se združevali kmetje v gospodarska, rokodelci v rokodelska, mlekarji v mlekarska, ognjegasci v gasilna društva. Nastala so razna prosvetna in izobraževalna društva, ki so si nadevala lepa imena iz kraljestva svetlobe, kakor so imena: »dan«, »luč«, »zarja«, »jutro«, »zvezda« itd. To je bilo v redu. Saj so društva res koristna, če imajo dober, vzvišen namen, plemenit cilj, ki ga je laže doseči z združenimi močmi. Tudi društva v zabavo, za kratek čas ni manjkalo, ki so imela nuditi svojim članom prijetno, pošteno zabavo, prirejati veselice, izlete itd. Tudi to je bilo v redu: saj je po težkem delu kakor za posledek potreben oddih, zabava in veselje, kakor je potrebna ribi voda. Upoštevač tako potrebo, so se v tistem kraju združili tudi tobakarji-fajfarji ali piparji v fajfarsko, piparsko društvo, ki so je imenovali »Piparski klub«. Potrebno to društvo ravno ni bilo, saj lahko vsak zase vleče iz svoje fajfe, vendar pa se je zdelo možem koristno; z združenimi močmi se bolj vleče iz pipe, pa tudi iz kozarca, in tako bodo imeli več koristi viničarji, saj tobakarska in vinska pipa držita skupaj. Takrat še ni bilo vojske in je bilo vsega v izobilju in po nizki ceni. Bilo je dosti omotnega tobakovega listja, in ni še bilo treba fajfarjem basati v fajfe bukovega in raznega drugega listja in korenin, ki rastejo v go-

zdu. Niso se še gnetli možje pred opaljami cele ure; dobilo se je vsega dosti, hitro in poceni. To so bili res zlati časi. Tudi za nos je bilo preskrbljeno in nosovi njuhačev še niso vedeli, kaj pomeni štiridesetdanski ali še daljši post.

Naš »Piparski klub« je bil osnovan po vseh pravilih društvenega življenja. Imel je predsedstvo, v katerem je bil predsednik, in temu je bil prideljen odbor. V odboru so bili nadpipar, predpipar in podpipar. Navadni člani so se imenovali sopiparji. Člani so smeli biti samo moški, ženske so bile izključene. Tega sicer takrat še ni bilo treba posebej poudarjati, ker takrat se še niso spakovale ženske s cigaretami kakor današnje dni, ko se mučijo, pačijo in pokašljejejo bolj ali manj mlade gospodične ali gospe s cigaretami, ki jim pristojajo kakor kravi boben. Če bo šlo tako naprej, bomo kmalu lahko srečavali na ulici Evine hčerke z viržinkami, če ne z dolgimi pipicami v ustih.

Žensk torej ni bilo v »Piparskem klubu«, ki se je zbiral dolge zimske večere v veliki sobi gostilne pri »Pravi kaplji«. Novi člani so sprva kadili iz malih vivčkov, pozneje, ko so se privadili, pa iz dolgocevastih pip. Vsak član je imel svoj sedež, nad katerim je visela pipa; v kotu pa je bila velika škatla, polna pravega finega turškega tobakovega listja. Ob nedeljah in praznikih so bile dovoljene tudi smodke-viržinke. Društvo je izdajalo svoj časopis »Piparski list«; prinašal je novice, ki so se tikale posebno tobakarjev in njuhačev. Naši piparji, sami vse časti vredni možje, so posedali dolge zimske večere v klubu, vlekli iz pip in spuščali obročke dima v zrak, da so bili kmalu vsi zagrnjeni v cele oblake tobakovega dima. Če je komu kaj na misel prišlo, je smel tudi razodeti svojo misel, na kar se je tu in tam vnel več ali manj živahen razgovor. Tudi zadremati so smeli, kadar so se utrudili od dolgega puhanja in jih je omanil omotični dim; zato so imeli tudi »odsek za dremače«. Tako je životaril »Piparski klub«, nikomur v škodo, pa tudi ne v posebno korist, nepoznan, neopazovan od sveta, zagrnjen v oblake tobakovega dima v gostilni pri »Pravi kaplji«.

Nekega zimskega večera so se zbrali piparji k slavnostni seji: proslaviti je bilo treba god klubovega predsednika, obenem pa obhajati odhodnico dveh piparjev. Piparji so sedli vsak na svoj prostor ter molče začeli puhati vsak iz svoje pipe. Vladalo je slovesno razpoloženje. Predpipar je postavil na mizo mernik raznovrstnega tobaka, ki so ga piparji naklonili za god svojemu častivrednemu predsedniku. Nato je nadpipar naježil obrvi, potem je nekaj časa motril gosti dim, ki se je vil iz pipe, ter je nato voščil z vznesenimi besedami:

»Častivredni gospod piparski predsednik! Pri slovesni seji zbrani piparji Vam, častivredni gospod predsednik, najiskreneje častitajo ter Vam poklanjajo za god ta mernik dragocenega, finega tobakovega listja, želeč Vam iz vseh globočin svojih src, da bi ga v milosti božji pokadili. Kakor se visoko dvigajo oblaki to-

bakovega dima nad solzno dolino, tako visoko in še više naj plavajo vsekdar Vase misli nad to umazano, spačeno zemljo. Kdor Vas žali, naj ga nikdar ne mami in razveseljuje omotni tobakov dim.«

Vsi so pazno poslušali vzneseni govor. Piparski mojster je bil vidno ganjen nad veliko vdanostjo svojih sopiparjev; vendar je dvomil nad istinitostjo tobakovo. Kar cel mernik knastra in drugega prvovrstnega tobaka — kdo je še kaj takega kdaj prejel za god! Molče je dregal najprej s prstom v mernik, da bi se prepričal, je-li to res pravi turški tobak. Toda — svet je goljufiv, morda je pa v mernikovih globinah in spodnjih plasteh kako drugo listje! — Da bi ugotovil istinitost spodnjih plasti, je dregal z dolgo pipino cevjo in koščenim vivčkom notri do mernikovega dna... In res — kdo bi si mislil — povsod sam pravi, pristni tobak! Bil je vidno ganjen, in v znak globoke hvaležnosti mu je kanila z oči debela solza ter padla v mernik tobaka.

Nato so piparji začeli vleči iz pip, pa tudi iz kozarcev in vrčev, da bi nekoliko razmočili sušo, ki jo je povzročal tobak. Vmes pa se je vnel zanimiv, živahen razgovor, ki mu je dal povod kos ementalškega sira, katerega so prinesli mati »Kaplja« nadpiparju. Sir je bil močno luknjast.

»Lukenj v siru ne plačam,« je menil nadpipar.

»Saj tudi nič ne tehtajo,« odvrnejo mati Kaplja ter izginejo v kuhinjo.

»Kaj bi tako v nič devali luknje,« je rekel predpipar, »tudi luknje imajo svoj pomen in svojo vrednost.«

»Potem pa ti, predpipar, uporij luknje v siru, če se tako vnešaš za luknje,« se je odrezal nadpipar.

»Hvala, nadpipar!« pravi predpipar.

»Kadar boš imel luknjo v suknji, reci ženi: Ti, žena, zašij luknjo! — Na kar ti bo žena odgovorila: Kaj bom šivala, luknja ni nič! — Kaj boš rekel, nadpipar!«

Nadpipar se ni dal ugnati. Venomer je trdil, da je luknja nič. Vmes pa je zalagal sir. Predpipar pa je odprl vse zaklade svoje zgovornosti ter na raznih zgledih dokazoval pomen lukenj.

»Le pomislite, gospodje piparji,« je rekel, »kakšen pomen imajo luknje! Kaj bi bile hiše brez oken — okno je vendar luknja — kaj suknja brez lukenj za gumbe, kaj ribniško rešeto brez lukenj, kaj sito brez lukenj! In ementalški sir brez lukenj bi ne bil več ementalški, ampak bohinski! Pomislite slednjič še, kaj je denarnica z luknjo — prazna je — in to naredi luknja...« Predpipar se je razvnel v svojem dokazovanju ter se je strme ozrl na nadpiparja, ki je začel z nogami menčati in z obema rokama hlastati po hlačah, kakor bi nekaj gasil. In res je gasil. Ko je namreč prižigal pipo, mu je neopazeno padla goreča žveplenina glavnica na hlače, ki so se polagoma vnele. Ko so pregorele, ga je speklo, da je na glas zavpil in bi skoraj zaklel, ko je opazil na desni hlačnici precej veliko luknjo. Vsa družba se je na glas zasmejala ter je skoraj privoščila nadpiparju, ki je moral na lastnem telesu izkusiti pomen luknje.

Ko se je končal pomembni razgovor

o luknjah, so menili piparji, da bi kazalo »Piparskemu klubu« dati se slikati, preden odideta dva člana sopiparja v vojake. Vsi so bili edini, samo o prostoru niso soglašali, kjer bi jih fotograf ujel v svojo »kamrico«. Predpipar je predlagal:

»Gospodje sopiparji! Nikjer bi ne prišle razne šarže in časti raznih klubovih članov tako do veljave, kakor če nas fotograf ujame na dolgi požarni lestvi. Na vrhu lestve naj sedi s pipo v ustih častni predsednik. Za njim po lestvičnih klinih navzdol: častni piparji, potem t. č. predsednik, nato nadpipar, predpipar, sopiparji — do zadnjega najmlajšega člana — vsi s pipami v ustih!«

Všeč bi bil ta duhoviti predlog, toda pomislek je bil, da bi jih utegnili kdo imeti za ognjegasce, kar pa vendar niso bili. Gasili niso naši vrli piparji, ampak prižigali so svoje pipe; gasili so le svojo žejo, drugače jim z ognjem ni bilo opravka. Zato so zavrnili predpiparjev predlog ter so izbrali drug, nad vse slikovit prostor: ne daleč od »Prave kaplje« teče potok Bistrica, čez katerega vodi stara brv iz hrastovega, z mahom poraščenega lesa. V ozadju se dviga starodavni grad šentflorijansko kapelico. To je izvirno in mora učinkovati, so mislili vsi ter odločili dan in uro za ta važni, znameniti trenotek »Piparskega kluba«. Tisti večer so piparji sedeli še dolgo v noč ter pošiljali v zrak goste, temne oblake tobakovega dima, da jih nazadnje skoraj ni bilo več videti. Proti enajsti uri je nastopil odsek »dremačev«, ki je dremal, dokler trudne roke niso odložile pip na določena mesta. Klub se je razšel.

Tisti popoldan, ko se je zbral piparski klub ob bistriški brvi je bil kakor nalašč za slikanje. Solnce je kar sipalo rumene žarke na brv in potok, ki se je kar lesketal v svetlih pramenih. Res srečna je bila misel, da so zbrali to častljivo brv, ki je bila kakor ustvarjena za tako čast; te stare, temne, napol strohnele deske, ki so počivale na trhljih tramovih, so se tako lepo zrcalile v potoku, ki je urno drvil naprej kaka dva metra pod brvjo. Na bregovih so rastle svetlo zelene vrbe in vitki mecesni, zeleni topoli s košato lipo — zadaj je sanjal starodavni grad s šentflorijansko kapelo. To je bilo res neprimerljivo ozadje.

Častni predsednik, precej težak, debeluhast mož, je parkrat premeril brv, da bi preiskusil njeno trdnost ter ugotovil, je-li bo mogla prenesti to veliko čast, ki jo bo zadela, ko bo držala »Piparski klub« s pipami vred. Ni mogel sicer reči, da je trden most kakor kamen-kost, vendar je menil, da bo vzdržala.

Piparji so se vsedli na brv: v sredi je bil odbor z vsemi »nad« in »pred« in »pod« člani. Predsednik je vzel na brv svojega krasnega, ponosnega psa hektorja, ki je stal za njim na brvi tako, da se je videla njegova mogočna glava, iz katere je visel dolg pasji jezik.

Fotograf je postavil svoj trinogi aparat na breg, ne daleč proč od brvi. Sklonil se je ter si od glavo s črnim prtom. Potem je zaklical:

»Prosim, gospodje, sedaj — mirno, zelo mirno — Prosim premaknite se nekoliko proti sredi, da bo več življenja v sliki! —«

»Ena — dve —«

Kar se brv močno strese: hektor se je izvil iz predsednikovih rok, pa jo je v mogočnih skokih drvil na breg, kjer se je vsedel na varen, vzvišen prostor na zeleni trati, odkoder je gledal »Piparski klub« na brvi in fotografa.

»Brez psa!« zakliče nadpipar, »hitro, sicer se nam vse pokvari, mene že vse boli in brv tudi nekako sumljivo poka!«

»Torej, še enkrat — pozor!« kliče fotograf.

»Ena« v tem trenutku je tako čudno zaškrtalo pod brvjo — »dve — in — tri!«

Fotograf je vzel pokrov od »kamrice« — in v istem trenutku se je z mogočnim gromom in treskom usedla brv in se pogreznila v globino. Piparski klub je izginil — kakor bi ga kdo pometel z zemeljske oble. V vodi pa je jelo mrgoleti, se prekopicovati, čofati, hlaptati, kleti, pljuvati... noge in roke so molele iz vode in blata. V rokah je bilo videti fajle — res slika, da nikoli takega.

Fotograf je obstal kakor okamenel in onemel. Zopet je pokrtil kamrico s pokrovom. Pomagati mu ni bilo treba, ker voda ni bila globoka.

»Tristo in petdeset kosmatih medvedov!« je kričal predpipar, ki se je primotal iz mokrega klopčiča in ves premočen prikobacal na breg, »kaj tacega! Saj sem si mislil! Komu je prišla ta neumna, nesrečna misel »Piparski klub« spraviti na to trhlo brv!«

»Le tiho bodi,« je kričal predpipar, ki se je tudi primotal in prihrpel na breg, »ti si ležal zgoraj, a jaz — jaz sem bil čisto spodaj, najmanj dva litra vode sem požrl, preden sem se odkrižal!«

Ko so se slednjič vsi piparji primotali iz potokove struge, so se stresali in otrešavali, kakor bi se stresal kuže hektor, če bi bil počakal na brvi. Toda hektor je imel srečo: v pravem trenutku je ubežal nesreči, sedaj pa je zadovoljno gledal s trate sem na mokre piparje, veseli, da je v pravem času rešil pasjo kožo.

Piparji so sklenili molčati o neprijetnem dogodku, češ, sicer bi jih še utegnili imenovati »prekrščevalce«. Pa le ni trava zarasla nad tem dogodkom. Fotograf ni uničil plošče. Ta se je ohranila in ž njo se je ohranil do današnjega dne zgodovinski trenotek »Piparskega kluba«. Slika je res pravi sodni dan. Neprekosljivo je pa zadet — hektor, ki s filozofsko modrostjo motri »piparski klopčič« v vodi. Piparjev ni poznati, ker se prekopicujejo v vodi.

Tedenska pratika.

Sobota, 15. svečana. Julijana, devica, mučenica.

Nedelja, 17. svečana. 1. postna. Hudobni dub izkuša Jezusa. Donat in tov. mučenci.

Ponedeljek, 18. svečana. Simon, škof.

Torek, 19. svečana. Julijan, spoznavalec.

Sreda, 20. svečana. Kvatre. Elevterij, škof, mučenec.

Četrtek, 21. svečana. Maksim, škof.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po $\frac{1}{4}\%$ brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listnica uredništva.

K. iz Žel.: Radi pomanjkanja prostora za libog vojaških pism na domačo družino ne moremo prinašati. — M. B. Sv. pri V.: Vaše pismo smo shranili v žalostni spomin vojne bede. — Š. pri M.: Obrnite se na Vaš župni urad, ki bo storil uradne korake, ako bo mogoče sploh kaj doseči. — J. B. Do. Do.: Vaše pismo smo drage volje odstopili dotičnemu gospodu. — I. M. P.: Predolgo in premalo dovršeno. — Iv.: Velja isto.

Književnost.

— Prvi slovenski Misijonski koledar. Ko sem dobil v roke »Misijonski koledar«, ki ga je pred kratkim izdala »Misijonska zveza« v Ljubljani, mi je njegova oblika takoj ugajala, a vsebina, sem menil, ne bo nič novega, češ, je pač »koledar«, kakor jih imamo že mnogo drugih. A motil sem se. »Misijonski koledar« je nekaj novega in vsebina njegova izredno zanimiva. To je prvi koledar te vrste, namreč ne samo prvi, ki ga je izdala »Misijonska zveza«, ampak prvi slovenski, to je, bavi se v prvi vrsti in večinoma z misijonsko mislijo na Slovenskem. Podaja nam kratko zgodovino misijonskega gibanja na Slovenskem: njegov početek, razvoj in današnje pospeševanje misijonov v obliki vseslovenske osrednje misijonske organizacije »Misijonske zveze«. Krepko pobija ugovore zoper misijonsko delo na Slovenskem ter opozarja na trajno pretečo nevarnost od strani razkola, protestantizma in islama. Kar pa najbolj ugaja pri prvem slovenskem Misijonskem koledarju, je članek »Slovenski misijonarji«. V tem namreč imamo zbrane vse naše slovenske misijonarje s kratkim življenjepisom in 13 izmed njih tudi s slikami. Doslej nismo poznali svojih velezaslužnih mož, ki so zanesli Kristusov nauk med pogane, a zdaj jih imamo zbrane v eni knjigi. — Misijonski koledar je res »misijonski«, kajti njegova vsebina ni mešana, ampak izključno misijonska. Iz celega Koledarja je razvidno, da ima namen vzbujati in gojiti med Slovenci misijonsko misel, katero koledar v prvem članku opisuje kot veliko, lepo, katoliško misel. Zaradi tega »Misijonski koledar« nima veljave le za eno leto, marveč ima trajno vrednost. Zeleti je le, da bi »Misijonska zveza« tudi svojim prihodnjim koledarjem dajala isto smer kot prvemu, namreč slovensko misijonsko smer. — Cena koledarju 2 K. Naroča se pri vodstvu »Misijonske zveze« v Ljubljani. — Perin Cvetič.

Kašelj nastane vsled prehlajenja sluznic v grlu. Mrzle sluznice so posebno vsprejemljive za v zraku se nahajajoče bolezenske krali, in tako nastane kašelj, včasih tudi kralja hujša bolezen. Če si pa prizadevamo, da grlo hitro razgrejemo, se lahko odpomore temu zlu. Kot izborno sredstvo priporočamo v ta namen Fellerja antiseptični fluid iz rastlinskih zelišč zn. »Elza-fluids«. Z izpiranjem grla in vratu s tem fluidom se oživi kroženje krvi po sluznicah in preskrbi grlu zopet potrebno gorkoto. Vsled antiseptičnega učinka »Elza-fluida« se zaeno uničijo bolezenske krali. Pri boleznih vratu se priporoča, masirati vrat tudi zunaj z »Elza-fluidom«. 12 steklenic tega priznanega domačega zdravila stane na vse strani 14 K 32 vin. poštnine prosto, edino pristno le pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvatska). — Istočasno se lahko naroče tudi Fellerjeve odvajajoče rabarske kroglice zn. »Elza-kroglice«, 6 škatlic poštnine prosto 7 K 37 vin. Te kroglice točno in hitro učinkujejo. Zelo priljubljeno je postalo v zadnjem času tudi neko sredstvo zoper kurja očesa, to je Fellerjev turistovski oblič v kartonih po 1 krono in 2 kroni. (vb)

Silno pomanjkanje živine na Kranjskem in omejitve civilnega konzuma mesa.

Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani je v seji dne 31. januarja 1918 energično ugovarjala zoper neverjetno velike zahteve vojaške uprave po živini. Tudi c. kr. deželna vlada je vložila protest na kompetentnem mestu zoper ogromne zahteve živine po vojaštvu. Povdarilo se je na kompetentnih mestih od vseh faktorjev, da Kranjska pod nobenim pogojem ne more izpolniti predpisov vojaštva, ki pa zahteva kljub vsemu, predpisano število živine. Zahteve civilnega prebivalstva po mesu so čim dalje večje. Meseca februarja t. l. bi moralo »Deželno mesto« iz Kranjske dobaviti nad 13.000 glav, ako bi hotelo izpolniti vojaške zahteve in zahteve civilnega konzuma, nasprotno pa zamore »Deželno mesto« prostovoljno potom prostovoljnega nakupa dobaviti iz cele dežele le 613 glav. Vse kar bi se več živine dobavilo, bi bilo treba s silo rekvirirati. Kmetovalci se upirajo dobavam živine, češ, da vole rabijo za delo, ostala živina je majhna, molznih in pa brejih krav pa sploh ni mogoče in niti dopustno odvzeti. Po tem položaju je bila prisiljena »Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem« tudi civilni konzum na Kranjskem primerno znižati ter se bo klanje v mnogih občinah po deželi moralo čisto ustaviti, v drugih občinah pa omejiti. Kmetovalci morajo biti pripravljeni, da bodo prisiljeni oddati živino, katero bodo silno težko pogrešali ter bodo morali oddati brez dvoma tudi plemensko živino, vsaj vso tako, ki ni posebne pasme in posebno dobra za pleme. Treba bo oddati tudi delavne vole. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« bo po svojih zaupnikih skušalo hudo breme kar mogoče porazdeliti, tako da ne bo živinoreja, da si bo zelo oškodovana, čisto uničena in vsaj kolikor toliko ohranjena. Vole bo treba, kakor rečeno, tudi odvzeti, vendar se bo skušalo tako urediti, da bo v vsaki vasi ostalo vsaj nekaj živine za delo. Poljedelci bodo morali eden drugemu pri delu z živino pomagati. Apeliramo na živinorejce naj se ne upirajo v očiščen opisane položaja dobavam živine po zaupnikih »Deželnega mesta za vnovč. živine« ker sicer bi ukazalo vojaštvo najhujšo vojaško rekvizicijo, pri katerih bi nastale, ker bi se rekvizicija vršila brez ozira, kar na splošno, nedogledne posledice za živinorejo, nevarno bi bilo pa tudi za ljudstvo samo. Zaupniki »Deželnega mesta za vnovčevanje živine« imajo strog nalog, da zahtevajo le tisto, kar se sicer težko, vendar pa še vedno najlažje pogreša. Na drugi strani apeliramo na prebivalstvo mest in industrijskih krajev, na delavstvo in meščanstvo, naj omeji začasno uživanje mesa in to vsaj toliko časa, da se bo moglo obdelati polje, ker je sicer nevarnost, da se tudi drugih pridelkov jeseni ne bo skoro nič pridelalo, ako bi se kar vso živino od kraja pobralo. Konzumentje naj razumejo

položaj ter ga gledajo kakoršen je ter naj ne nastopajo nasilno, ker to položaj ne more izpremeniti. V interesu vsega prebivalstva in bodočnosti našega narodnega gospodarstva je, da se vsaj večji del živine za delo ohrani in ne pobije zadnji rep. Živinorejci, predvsem pa tudi županstva naj gledajo, da ne bodo ljudje po deželi doma krali živine in telet in da se ne bo vršilo tihotapstvo živine v sosedne dežele, ker oboje je skrajno škodljivo že sedaj, odslej bi pa bilo to naravnost poguba za naše gospodarstvo.

Deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 6. februarja: 25, 20, 46, 47, 84.
Dunaj, 9. februarja: 72, 65, 41, 10, 7.

SKRIVALNICA.

Kje je Repoštev?

POSLANO.

Splošno avstrijsko zborovanje radi dobave živine na Dunaju.

Na 6. februarja t. l. je sklical c. kr. poljedelški minister na Dunaj vodje vseh avstrijskih deželnih organizacij za vnovčevanje živine, oziroma za promet z živino. Iz Kranjskega se je udeležil tega zborovanja nadzornik R. Legvart. Seja se je vršila pod predsedstvom tajnega svetnika sekcijskega šefa dr. viteza Ertla. Zborovanja se je udeležilo tudi skupno avstr. vojno ministrstvo, poleg tega pa tudi skupni avstro-ogrski urad za prehrano. Predsednik je poročal, da smo pred veliko krizo glede prehrane vojaštva in civilnega prebivalstva in da je edino še živina na razpolago ter bo treba po njej poseči. Ker nekatere deželne organizacije za promet z živino niso dobavile v mesecu januarju predpisane števila živine in med njimi v prvi vrsti Kranjska dežela, so prišle armadne intendantne v velike zadrege. Za Tirolsko in Predarlško je že odredilo višje vojaško poveljstvo strogo rekvizicijo živine. Te se bodo slednjč morale uvesti v vseh drugih deželah, predvsem tudi na Kranjskem, ako organizacije, na Kranjskem torej »Deželno mesto za vnovčevanje živine«, ne bodo brezpogojno dobavile predpisane števila živine. Nadzornik Legvart je glede Kranjske temeljito razložil kmetijske razmere, poudaril, da imamo po zadnjem uradnem štetju živine sicer še 210.000 glav, toda kakovost te živine je skrajno slaba in pa živina, katere kmet ne more pogrešati, če naj še ostane na kmetiji. Imamo sicer še nekaj volov, ki jih pa nujno rabimo za delo. Brez njih bi ostalo polje neobdelano. Krave, kar jih je, so ali mlekariče ali pa breje, tako da jih ni mogoče odvzeti, ker bi bila z odvzemo na mah uničena živinoreja, kot posledica tega pa bi bila propast vsega kmetijstva. Nadzornik Legvart je poudaril z vsjo odločnostjo, da prevladuje na Kranjskem v pretežni večini mali kmet, ki ima samo eno ali dve kravi, par telet ter enega

* Za ta spis je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor določa zakon.

ali kvečjemu dva vola, toda slednjih niti ne vsak. Po mnogih vaseh je dobiti samo 1 ali 2 para volov. Kar se vzame še živine na Kranjskem, se vzame v pogubo poljedelstva. Drugače je v drugih deželah, kjer so večja posestva in ako ima živinorejec po 20 glav, se mu jih laže vzame 10 glav, kakor malemu kmetu eno glavo. Kranjski živinorejec je rad dajal, dokler je kaj imel, sedaj, ko več ni, se seveda upira. Civilni konzum na Kranjskem je bil primeroma nizek, samo da se je živina varčevala, ter se bo odslej še znižal. Nadzornik Legvart je prosil, naj se nam ne pošlje na Kranjsko oboženih vojaških rekvizicijskih komisij, ker bo ljudi to le razburilo, kajti kranjski kmet je dosedaj vedno storil napram armadi svoje dolžnosti prostovoljno. Predlagal je, naj preneha do poletja zahtevati armada živino iz Kranjske ali pa naj se vsaj omeji pri svojih zahtevah na najnižje število. Vojno ministrstvo je nato izjavilo, da vpošteva položaj Kranjske, toda po vseh deželah je nastopilo veliko pomanjkanje živine, kar so na zborovanju poudarili zastopniki vseh dežel, da pa niti misliti ni, da bi se Kranjska popolnoma izločila iz dobav za armado, ker bi se v tem slučaju morale obtežiti druge dežele prekomerno, proti čemur so protestirali soglasno zastopniki vseh dežel. Na zboru se je sklenilo, da bo prevzemala armada, ako drugače ne gre, tudi živino v najnižji teži po 130 kg žive teže. Ukrenilo se bo vse potrebno, da se bo smela rekvirirati tudi plemenska živina pri kmetovalcih, ki bi jo še imeli, in bi se potem oddala plemenska živina tistim živinorejcem, ki bi oddali veliko glavne živine.

Kmetovalci na Kranjskem se opozarjajo, da se z ozirom na položaj ne bo mogoče ogniti vojaškim dobavam živine. Zato naj kmetovalci sami premislijo takoj in si urede svoje gospodarstvo po tem, da bodo oddali vso živino, ki jo sicer zelo težko, vendar pa še primeroma najlažje pogrešajo. Kdor ima slabo živino, naj jo odda zaupnikom »Deželnega mesta« za vojaštvo ter mu bo zaupnik preskrbel, kolikor se bo sploh dalo, druge plemenske živine od tistih posestnikov, ki bi imeli tako živino, ki sploh ni za zakol. Ako se ne bo moglo dobaviti predpisane števila živine z lepa, bodo uvedene, kakor je videti, kljub protestom, hude vojaške rekvizicije z orožjem, katerih posledice bodo lahko strašne. Prepričani naj bodo kmetovalci, da »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« stori vse ter da je doslej, kakor bo tudi v bodoče obvarovalo naše kmetijstvo, kar se bo sploh največ dalo. Pomisliti pa je treba, da se bo živina v velikem številu morala oddati ter je zato boljše, da se odda z lepa, kakor nasilno. Ogrozjati je, da je ukazano, da naj tudi pri civilnih rekvizicijah »Kranjsko deželno mesto« odtegne 5% od kupnine v smislu ministr. ukaza z dne 27. avgusta 1917, ako lastnik noče dati živine prostovoljno. Pri prostovoljni oddaji brez rekvizicije po okr. glavarstvih in žandarmeriji pa se izplača polna kupnina.

»Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.«

ZAVAROVANJE NA VOJNO POSOJILO ZA PRESKRBO OTROK Z GLAVNICO ZA OPREMO IN VZGOJNO RENTO.

Zavarovana glavnica vojnega posojila se izplača po preteku zavarovalne dobe, ki si jo podpisatelj sam izvoli (15 ali 18 let). Umrije li podpisatelj tokom zavarovalne dobe, potem preneha plačevanje nadaljnjih premij, otroku, ki se naj preskrbi, ali drugi po podpisatelju določeni osebi pa se izplača:

- a) takoj posmrtnina v izmeri 20% zavarovane nominalne glavnice,
- b) tekem vse ostale zavarovalne dobe vzgojna renta v letnem znesku 20% zavarovane nominalne glavnice,
- c) koncem zavarovalne dobe zavarovana nominalna glavnica vojnega posojila kot opremljeni kapital (dota).

Plačila pod a) in b) se izvrše v gotovini. Izplačila niso odvisna od otrokovega življenja. Ako otrok umrie, se nadaljujejo na željo podpisatelja ali njegovih postavnih naslednikov drugemu otroku ali pa tudi poljubni drugi osebi, ki jo je podpisatelj določil.

Zavarovanje je veljavno in polnem obsegu od prvega hipa dalje za primer smrti. Za vojake na

bojišču ni plačati za zavarovanja do K 10.000.— nikakega povisika, za višje zneske je vojni povisek mejo zmeren.

Premije so krajno nizke. Potrebna je zdravniška preiskava.

Primer: 32letni mož zavaruje svojemu dveletnemu otroku za dobo 18 let, torej do 20. leta, glavnic K 10.000.— kakor tudi posmrtno in vzgojino po 20% glavnic, t. j. po K 2000.— Letna premija znaša le K 491'20.

Ako umrje podpisatelj v 2. zavarovalnem letu, se izplača takoj posmrtnina K 2000.— v gotovini, 16 zaporednih let vzgojna renta letnih K 2000.—, t. j. K 32.000.— v gotovini, skupaj torej K 34.000.— in po preteku 18letne zavarovalne dobe še K 10.000.— nominala vojnega posojila. Za vsa ta visoka izplačila se je plačalo na premiji vsega skupaj le K 982'40.

Premije se morejo poravnati tudi za vsa zavarovalna doba nenkrat vsaprej, pri čemer se računni 4% diskonta. V primeru podpisateljeve smrti se povrnejo tudi vse neporabljene diskontirane premije.

V zgoraj podanem primeru bi bilo plačati enkratno premijo K 6233'90. Umrje li podpisatelj v 2. pogodbenem letu, potem se izplačajo po njegovi smrti že omenjeni zneski in takoj tudi neporabljeni del enkratne premije K 5676'95. Skupaj bi prejel dedič celih K 39.676'75 v gotovini in K 10.000.— nominala vojnega posojila.

Popolneje in ceneje oskrbe družine si sploh ne moreš misliti!

Enkratna premijska predplačila se morejo poravnati tudi z vojno-posojilnimi papirji VII. ali prejšnjih emisij. Kdor ima take papirje, more povdvojiti svoje dosedanje podpise brez vinarja gotovine, naložiti svojo vsak hip likvidno glavnicu na visoke obresti, koristiti domovini in poskrbeti poleg tega še za svoje drage.

Pojasnila o le-tem zavarovanju, o vojnem zavarovanju in o drugačnih zavarovanjih na vojno posojilo brez in z zdravniško preiskavo dajejo in predloge sprejemajo: deželna poslovilnica c. kr. avstrijskega vojaškega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelek, Ljubljana, Francovo nabrežje št. 1, okrajne poslovilnice v vseh političnih okrajih in njih pooblaščenici. 407

SVARILO.

Ker se dogaja, da razne neopravičene osebe štrirujejo, prejemajo denar in blago, — prosijo dediči dne 17. januarja 1918 v Ljubljani zamlega trgovca Avgusta Jagodič (Franc M. Regorschek nasl.) slavno p. n. občinstvo, da nikomur ne plačuje, odrjajte blaga, denarja, — razun v trgovini Avgusta Jagodič (Franc M. Regorschek nasl.) v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 5. — Istomat blagovoli št. občinstvo prijaviti morebitne svoje terjatve.

PREKLIC.

Podpisana Marija Rotar, posestnica v Tržiču št. 54, ki sem Angelo Bakovnik s Slapa po krivem obdolžila tatvine, svojo obdolžitve, ki ni nikakor utemeljena, prekličem in se ji zahvalim, da mi je odpustila in odstopila od tožbe. 410
V Tržiču, dne 4. januarja 1918.

Marija Rotar.

KREPAK UCENECE

najraje iz poštnega kmetijske hiše, se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom. — Ponudbe pod »Učencec«, poste restante, Senožeče.

LUŽNI KAMEN (LAUGENSTEIN)

naročite pisмено pri posredovalnici »Importal«, Krško. — Najmanj 5 kilogramov poštni zavitek.

Na manjše posestvo blizu Kamnika se sprejme

poštna ženska

ki ima veselje do dela v boljšem stanovanju, ki razume prati perilo in delo na vrtu in na polju. Naslov pove iz prijaznosti uprava »Domoljuba« pod št. 462.

32

Vr. XII. 706/17/21.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je Katarina Kuust, 66 let staro, omoženo posestnico iz Ilovice, krivo spoznalo pregreška draženja po § 20., št. 2 a) cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, št. 131 drž. zak., storjenega s tem, da je dne 15. septembra 1917 v Ljubljani, dasiravno radi draženja že obsojena, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, zahtevala za potrebično, namreč za 1 liter mleka očitno čezmerno ceno 1 K. in jo v smislu § 35. k. z., ker je bila tudi radi drugega kaznivega dejanja kriva spoznana, obsodilo na primeraj kazni na prostosti ter v globo 50 K in v smislu § 45. I. gori navedene cesarske naredbe odredilo objavo te sodbne v časopisu »Domoljub« in nabitev na občinsko desko mesta Ljubljane.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1918.

U. VII., 878/17/3.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je razsodilo o obtožbi javnega obtožitelja zoper Marijo Muhič, 60 let staro, rojeno v Črešnjecah, pristojno v Mirno peč, rim.-kat. vere, ženo posestnika na Vel. Kalu št. 14, nekazuovano, radi prestopka po § 20., št. 1 cesarske naredbe z dne 24. marca 1817, št. 131 drž. zak. in § 32., št. 2 cesarske naredbe z dne 11. junija 1916, št. 176 drž. zak., v navzočnosti c. kr. dež. sod. svetnika v polk. Potratu, kakor javnega obtožitelja, obtoženke Marije Muhič, po danes dognani glavni razpravi, po predlogu javnega obtožitelja, naj se obtoženec kaznuje, tako:

Obtoženka Marija Muhič je kriva

1. prestopka draženja po § 20., št. 1 cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, št. 131 drž. zak., storjenega s tem, da je dne 25. avgusta 1917 v Ljubljani, izrabljaje izredne razmere, povzročene po vojnem stanju, zahtevala za potrebne reči očitno čezmerne cene, in sicer za 1 kg moke 8 K;

2. prestopka po § 32., št. 2 cesarske naredbe z dne 11. junija 1916, št. 176, storjenega s tem, da je zasežene zaloge mlinških pridelkov, in sicer 9 kg 80 dkg ajdove moke in 8 kg 70 dkg pšenične moke neopravičeno otujila s tem, da jih je prinesla v Ljubljano in jih pri pod 1. navedeni priliki prodajala, in se radi tega obsodi po § 20., št. 1 citirane cesarske naredbe z uporabo § 267. k. z. na štirinajst dni zapora in na 100 kron denarne globe, v slučaju neizterljivosti pa na nadaljnjih deset dni zapora ter po § 389. k. pr. r. v povračilo kazenskih stroškov.

Dalje se izreče v smislu § 43. cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, št. 131. zadržati skupila za navedeni množini moke po 6 K 26 vin. in 5 K 4 vin. in dalje tudi v smislu § 45. te cesarske naredbe, da je izrek sodbne enkrat objaviti na stroške obdolženke v ljubljanskem časopisu »Domoljub«. 398

V Ljubljani, dne 19. novembra 1917.

pl. Levičnik I. r.

Plačam ugodno vsako množino klanih, meter³ dolgih 320

bukovih drv

postavljenih na vagon Vaše postaje in prosim ponudbe na naslov: ALOJZIJ KOBAL, Postojna.

Le 2 K 90 h stano pri nas mali let. aparat »Omega«, vel. »liko 4x4 komp. s malo opremo k namet. navod. za začetnike. Aparat »Perfekt«, vel. 4½x6 z motornim stroikom, vojno kaseto, dober objekt in malo opremo ter navodilom za začetnike le K 5. Zakupna kamora, Gertraud vel 9x13; fina jadrilica v vsem potrebnim opremljena. Premij. za vrhne lege, prijazni akromat. leča, komp. s kovinske kaseto in navodilom dokler v zalogi, le K 67. 20 h zaključna omara za vojaško na plošče in filine, zepna oulika vel. 4½x6 le K 67.60; vel. 6x9 le K 67.20. Pošilja po povzetju. Poština 1 K. Export »Perfekt«, Dunaj VII. Neustiftg. 137/102.

Izšel je

Krasno opremljen slovenski

vojaški koledar

z naslovom

Slovenski vojak.

Sestavil in založil Jan. N. Jeglič.

Neobhodno potrebna knjižica za vsakega slovenskega vojaka.

Slovenski vojaki, sečajte po svojem koledariju, prvem te vrste na Kranjskem; soproge, sestre, hčere, ne pozabite za svoje drage omisliti knjižico, ki jo vsak vojak nujno potrebuje.

Zelo primerna za darilo!

Dobiva se po vseh knjigarnah ali pa naravnost pri založniku

Jan. N. Jegliču, šol. vodju v Ljublj.

Cena vezanemu izvodu 1.50 K. Naroča se najceneje po nakaznici. Po povzetju se na vojno pošto ne pošilja.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se primeša 2 krat na teden krmil, ena pest polna „Mastin“ to je dr. vl. Trnkóczy-a redilni prašek.

„Mastin“ Paket velja 1 K, 5 paketov 6 K, poštnine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo, ali prašiča, da se zreči.

Glavna zaloga:

lekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Poštna, zanesljiva

ženska

in trezna — ki je vajena gospodinstva, z daljšimi spričevali, se sprejme. — ŠEBENIK, LJUBLJANA - ŠIŠKA, KNEZOVA ULICA 220. — Plača po dogovoru

Konjsko žimo

vsako množino, kupuje MIHAEL MIHELIC, ščetar v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 1, nasproti kazane.

GARJE

lišaje, hraste, srbečico in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno Paratol-domaače mazilo. Ne maže, je popolno brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Velik lonček K 3-50 dvojno - velik lonček K 6.— Dalje Paratol-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljivo kožo. 1 škatlija K 2-50.

Oboje se dohva po povzetju ali predplačilo pri tvrdki lekarna M. Viera-Paratol-Werke, Ljubljani VII-10. Slava št. 21.

!! Agitirajte za „Domoljuba“ !!

Popolni NURNANI v vsaki velikosti za kmetije in grasišine

milni za kosti za pripravo pice na ročni in strojni obrat se kupijo najbolje pri Nickerl & Co G. m. b. H.

specialno podjetje za racionalno kurporajo in rezo mladih živali. Inserdschrift 04 pri Dunaju. Zadrževajte volike črnike ušna knjiga št. 64. proti vpsolavi i krono v vsakih.

500K

Vani plačam ako Vani
ših kurzih oves, bračavo
violet in krde kože tekom
3 dni s korenino brez
boljčin na odpravi
HLA - BALSAM.
Cena lončka s jamstvenim
pismom K 275, 3
lončki K 550, 6 lonč-
kov K 850.

Komomy Kasehau
(Kassa) L., poštni predal
12.660 Ogrsko.
100.000 zabvalnice.

Naročajte „Slovenca“

Ženske lasse

zmedene kupu-
jem po najvišji
cent. Že za 20
dkg po lavi in
dolžni plačam
5-9 K. Sprav-
ljuje in pošlje
po poštvoroc.
Slane samo 40
vin. Denar do-
bite takol. — V
zalogi imam le-
pe izdelane kite
9-30 K. Če že-
lite, pošljite mali
vzorec las in ce-
no. Točna pro-
streba. Pod-
jam najboljše
barvilo za lasse
6 K. I. Svetec izdeloval-
nica hit **Rudolfovo**, nasproti
rolovža.

Ročne mline

primerne za mletév vseh vrst žita prodajaj:
**Adolf Oppenheim, Mor. Ostrova, Brücken-
gasse št. 13. 3374**

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in
manjših množinah tvrdka 2353
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Čevljarske pomočnike

sprejme v delo
Vojna čevljarna v Ljubljani.

Plača po dogovoru in sedanjim razmeram
primerne. Ponudbe naj se pošljejo na **Zavod**
za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 22, kjer naj se čevljari, ki žele
opiti v službo, v svrhu dogovora osebno
zglasijo od 9. ure dopoldne do 2. ure po-
poldne. 3245

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne nezgodne in
jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in
smrt, združeno tud z vojnim riziko, stro-
ških dot, rentna in ljudska nezgodna in
jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje!

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zavodj
in poštnino prosto. Sposobni zastopniki se spreje-
majo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

Jaz Ana Csillag

s svojim 185 cm dolgimi orjatkami
Loreley kiti in lasmi, ki sem jih dobila
po 18 mesečni rabi pomoče, ki sem
se znašla sama. To je edino sred-
stvo proti izpadanju las, se njih rasti
in n-govanje, sa ojačitev lasišča,
pri moških krepko pospešuje rasti
brade, in že po kratki dobi daje lasem
in brad naravnih blešč in polnost,
in jih varuje pred prekomernim ovi-
njem do najvišje starosti.

Lonček po K. C. — K 10. — in K 15.
Pe pošli se pošila vsak dan po vseni,
svetla s poštnim povzetjem na denar
naprej iz tvornice, kamor je nas'avljati
vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj 1, Kolbmarkt 11.

Razširja te „DOMOLJUBA“!

Konjsko žimo

nakupejo v vsaki množini
A. ZANKL SINOVI, LJUBLJANA,
Resljeva cesta 1.

Šijajno bodočnost

malo turške in nove srečke avstrijskega Rdečega
križa vsled njihove vedno zvišujoče se denarne
vrednosti Vsaka srečka zadene! Glavna dobika
2107 znanata čez

1.000.000 kron!

Nalaganje posajpio z igralnim natrtom razpošila brez-
plačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z nesmejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/4 %

Rezeroni zakladi znašajo okroglo
en milijon kron. — Stanje hranilnih
vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo
26 milijonov kron.

Wloge v „Ljudski posojilnici“ se po-
polnoma varno naložene, ker poso-
jilnica daje denar na ovrna posestva
na deželi in v mestih.

brez odbitka rentnega davka, katerega pla-
čuje zavod sam za svoje vložnike, tako da
dobe leti od vsakih 100 kron čistih 4 krone
25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi
po pošti in daje za njih vplačilo na razpo-
lago pošne položnice. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom
posojila proti vknjizbi z amortizacijo ali brez
nje na osebni kredit proti poroštvu ali
zašfavi vrednostnih papirjev. — Menjice se
eskomptujejo najbolje.

Vojna zapestna ura

natančne regul. in re-
dpa Nikel ali jeklo K
12 - 14 - 20 - a radij.
svetlin. kazal. K 16 -
20 - 24 - v sreb. okr.
K 18 - 24 - 28 - s rad.
svet. kaz. K 30 - 36 -
srebr. sap. urana elast.
K 30 - 36 - 40 - 44 k.
slata zapestna ura na
elast. K 100 - 120 -
140 - Slatno pismeno

jamstvo. Pošilja po povzetju. Nikak riško! Zamena
dovoljena ali donar nazaj.

Prva tovarna ur JAN KONRAD

c. in kr. dvorni založnik Hruša št. 1556 (Češko.)
Na željo se vsakomur nastoj, pošlje moj glavni cenik.

**Zastoj dobi vsak na za-
mo. glavni ka-
talog ur, sre-
brnine, zlatni-
ne, godbenih
predm., gojine
in višje. Dobro
har. po K 14, 20,
25, 30, 35, 40,
2 vrste
harmonike po
K 70, 80, 100, 120; 3 vrste
harmonike po K 180, 200,
240, 280. Zamena do-
voljena ali
denar nazaj.
Pošiljat. po
povzetju ali
predplačilu
Raspisatelj-
nica**

**JAN KONRAD, c. i. kr. dvor.
ob. Mostr (Brxi) št. 1759, Češko.**

**Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.**

izvršuje natančno
po naročilu
**Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.**

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
„rujavo mazilo“. Popolnoma brez duha,
ne maže. Poskusni lonček K 2:30 ve-
liki K 4 - porcija za rodbino K 11 - Za-
loga za Ljubljano in okolice: Lekarna pri
zlatem elenu, Ljubljana. Martijn trg. 1520

Čudovito šilo za šivanje le K 4*90

Naše čudovito ročno šilo za šivanje šiva tako
naglo prešivne vbode kot šivalni stroj. — Na-
večja iznajdba, s katero more vsak sam krpiti in
šivati usnice, raztrgane cevčice, krpjnsko o remu
kožuhovino, preproge, pogrnjila za vozove, so-
tore, klobučevino, plašče za kolesa, vrčje, platno
in vsako drugo močnejše blago. Dobrota za roko-
delece, knuče in vojake. Neobhodno potrebno za
vsahogor. Trdna konstrukcija, zelo ubika vpraba.
Jamstvo za porabnost. Mladogo-pohvalnik pisem.
Cena komol. šila s kuhinjskim 4 rot. ali šiviljskimi
in porabnim uvedlom K 4.90, s kosti K 13.50
kotov K 22 - Pošilja po povzetju, (na boljše
proti pred plačilu.) 159

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiesengasse 13-404.

Avtomatična past

za podgane K 6*50, za miši K 4*50
love brez nadzorstva do 40 ži-
vali v eni noči, ne zapuste ni-
kake sledi in se same zopet
nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na ti-
soče ščurkov v eni noči, po K 6*90. Izborna de-
lujoči lovilec za muhe „Nova“ komad K 4*20.
Povsod najboljši uspehi. Mišogo zahvalnic. Po-
šilja se po povzetju ali proti predplačilu. Pošt-
nina 90 v. Izvoz, tvrd. Tintnei, Dunaj III., Neu-
linggasse 26-L.

Ustanovljeno l. 1893.

**Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi živ-
ljenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti
zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v
odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani,
Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848/40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %
Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži,
ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je

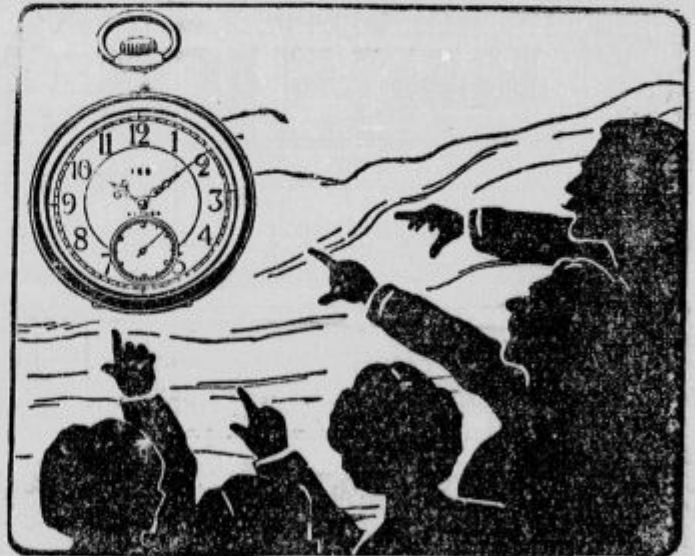
mojstirsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju zamenjam!
Neugajajoče

- Kovinate ure po K 22- 26- 32- 40- 60.-
- Srebrne ure po K 48- 54- 60- 70- 90- 100.-
- Kovinate verižice po K 2- 3- 4- 6- 10.-
- Usnjate verižice po K 1-60 2-80 4-80

Zlatnina in srebrnina v bogati izberi!

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem
krasnem ceniku, katerega zahtevajte zastoj in poštine prosto.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.